

FÖRSVARSS UTBILDAREN

**Vad vet du om
totalförsvaret?**

– Lär dig mer med Försvarsutbildaren SID 16

INNEHÅLL nr 2 2026

OMSLAGSBILD:

Totalförsvaret börjar med dig och mig. Alla som bor i Sverige behöver vara med och bidra till totalförsvaret på olika sätt och första steget är kunskap. På sidan 16 får du en genomgång av var och hur du kan lära mer på området. Foto: Jesper Moldvik / Försvarsmakten

- 3. LEDAREN
- 4. Repetition som räddar liv
- 6. Svenska Nato-soldaterna tillbaka i Lettland
- 8. Sjukvård på schemat för ökad trygghet
- 10. NYTT FRÅN KANSLIET
- 11. INFORMATION FRÅN FÖRSVARSSUTBILDARNA
Allt fler utbildningar hos Försvarsutbildarna
- TOTALFÖRSVARINFORMATION – FOI
- 12. Här testar FOI nya sensorsystemet – ska upptäcka drönare
- 14. UNGDOM
Möt ungdomarna som antar varje utmaning
- 16. ÖKA DIN FÖRMÅGA
Vad vet du om totalförsvaret?
- 18. BEREDSKAPSSEKTORER
Om mobilen och betalkortet slutar fungera
- TEKNIK
- 20. Så skyddar man sig mot drönare
- 22. NOTISER FRÅN FÖRBUNDEN
- KRÖNIKAN
- 26. Jämställdhet är en strategisk nödvändighet
- PROFIL
- 27. Frivillighet som livsstil
- 28. NOTISER OM TOTALFÖRSVARET

FÖRSVARSS UTBILDAREN

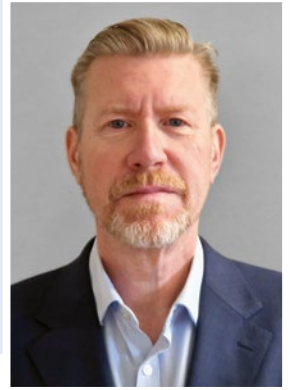
Tidningen är utgiven av
Svenska Försvarsutbildningsförbundet

ANSVARIG UTGIVARE: Generalsekreterare, Bo Stennabb
CHEFREDAKTÖR: Kristoffer Bäckström, Kristoffer.Backstrom@forsvarsutbildarna.se
REDAKTÖR: Anna Widerberg. REDAKTIONSSSEKRETERARE: Anna Karlsson
LAYOUT OCH TRYCK: www.ClearDesign.se

MANUSSTOPP: Manusstopp för nr 3 2026 är den 21 april 2026
UPPLAGA: Upplaga ca 25 000 ex/utgivning, 5 nr under 2026

TILLSAMMANS GENOM FÖRÄNDRINGENS TID

Foto: Anna Karlsson

DET GÅNGNA ÅRET har påmint oss om hur snabbt omvärlden förändras – och hur beslutsamt Sverige nu bygger upp sitt totalförsvaret. Samtidigt som säkerhetsläget fortsatt är allvarligt har vi tagit viktiga steg framåt, inte minst genom vår ökade internationella närvaro inom Nato och genom fortsatta satsningar på både det civila och militära försvaret. När Södra skånska regementet, P 7, nu är del av den internationella brigaden i Lettland visar det tydligt att Sverige tar ett större ansvar i alliansens gemensamma säkerhet. Mer om detta finns att läsa på sidan 6–7, där vår reporter följer soldaternas vardag i insatsen.

BEHOVET ÖKAR

Det är i sådana här tider som betydelsen av frivilligheten blir särskilt tydlig. Behovet av förstärkningsresurser ökar, och Försvarsutbildarna fortsätter att möta detta genom utbildningar som stärker hela samhällets förmåga, från sjukvård och civil beredskap till kompetensutveckling inom statliga myndigheter. I detta nummer berättar vi om den viktiga sjukvårdsutbildning som genomförts för Strålsäkerhetsmyndighetens personal, och vi presenterar också årets uppdrag från Försvarsmakten och Myndigheten för civilt försvar, där beställningarna pekar tydligt uppåt.

Samtidigt måste vi fortsatt arbeta för att hela befolkningen får bättre totalförsvarskunskap. Det handlar både om vilja och förmåga att bidra – två sidor av samma mynt. På sidan 16 och 17 i detta nummer guidar vi därför läsaren till var man kan hitta den mest aktuella kunskapen och genom denna stärka sin egen beredskap.

Totalförsvaret utvecklas snabbt även tekniskt och Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) rapporterar i detta nummer om ett nytt system för att tidigt kunna upptäcka fiendliga

drönare. I ett annat reportage berättar vi om arbetet med att skydda sig mot drönare – något som blivit en alltmer central fråga i moderna konflikter.

VIKTIGT INRE ARBETE

En annan viktig pusselbit är kontinuiteten i våra egna led. Ni i föreningar och förbund har nu genomfört era stämmor, och jag vill uppmana er att säkerställa goda överlämningar, att introducera nya styrelser ordentligt och att se till att så många som möjligt deltar i de utbildningar och rollspecifika nätverksträffar som erbjuds. En stabil demokratisk grund och en aktuell, gemensam lägesbild inom organisationen är avgörande för att vi ska kunna möta omvärldens ökade förväntningar.

I detta nummer får vi dessutom möta engagerade ungdomar, ta del av bredden i beredkapssektorerna, och lära känna en av våra mest erfarna kurschefer. Tillsammans visar dessa artiklar på den kraft som finns inom totalförsvaret och vår organisation – och den vilja att bidra som präglar Försvarsutbildarna i hela landet.

Vi kan inte själva avgöra vart världspolitiken är på väg. Men vi kan tillsammans bygga kunskap, beredskap och hopp.

BO STENNABB, generalsekreterare

Svenska Försvarsutbildningsförbundet

ADRESS: Karlavägen 65, Stockholm

POSTADRESS: Box 5034, 102 41 Stockholm

TELEFON: 08-587 742 00

E-POST: forsvarsutbildaren@forsvarsutbildarna.se

HEMSIDA: www.forsvarsutbildarna.se

ADRESSÄNDRINGAR:

Har du flyttat eller ska du byta adress? Se till att du får ditt nummer av Försvarsutbildarna utan avbrott! Gå in på www.forsvarsutbildarna.se – leta upp "Mina sidor" och gör dina ändringar direkt på hemsidan.

Alternativt, mejla via:
adressandring@forsvarsutbildarna.se

REPETITION SOM RÄDDAR LIV

I höstas samlades närmare tjugo deltagare på Tylebäck kursgård för att uppdatera sina sjukvårdskunskaper. Kursen "Sjukvård civil – repetition" ska säkerställa att kompetensen hålls levande.

REALISTISKT SMINKADE BLÖDNINGAR, teaterblod och övertygande skådespelarinsatser från kurskamrater. När kursen "Sjukvård civil – repetition" genomfördes på Tylebäck kursgård i höstas sparades det inte på krutet. Allt i syfte att skapa en övningsmiljö som så långt som möjligt liknade skarpt läge.

Under tre intensiva dagar samlades närmare tjugo deltagare för att repetera kunskaperna från grundutbildningen. Kursen riktar sig till personer med civilt avtal som tidigare genomfört den fem dagar långa grundkursen, och som nu behöver fräscha upp sina färdigheter.

Kursen i höstas var det andra tillfället. Hittills har drygt 30 personer genomfört repetitionskursen, som blir aktuell tre år efter att man har genomfört grundutbildningen.

– Vi anordnar den för att det är nödvändigt att uppdatera och hålla

igång sina sjukvårdskunskaper. Annars tappar man både kunskap och trygghet i att agera när något händer, säger kurschef Annika Bengtsson.

"KUNDE INTE BARA SITTA OCH TITTA PÅ"

Två av deltagarna i höstas var makarna Sandra och Lars-Åke Heindal från Örebro. Deras engagemang och vilja att bidra väcktes i samband med Rysslands invasion av Ukraina.

– Jag kunde inte bara sitta och titta på. Det är viktigt för mig att kunna ta hand om mig själv och att kunna hjälpa andra vid olyckor eller andra händelser, säger Sandra Heindal.

För henne blev sjukvårdsutbildningen ett sätt att omsätta engagemanget i handling.

– Jag var lite orolig först och visste inte hur jag skulle reagera på blod och svåra skador. Men man går in i ett "mode" och löser problemet.

Sandra och Lars-Åke är engagerade i Örebro civilförsvarsförening och i Frivilliga resursgruppen (FRG). Sandra sitter även i Civilförsvarförbundet Örebro läns styrelse. Engagemanget har vuxit och nu är de med och

Annika Bengtsson är kurschef från Försvarsutbildarna. Foto: Anna Karlsson

Under tre höstagar samlades frivilliga med civilt avtal för att repetera sina sjukvårdskunskaper. – Vi förlitar oss på att de ska agera om något händer, säger Annika Bengtsson, kurschef. Foto: Annika Bengtsson (vä) och Lars-Åke Heindal (hö)

Lars-Åke Heindal, kursdeltagare. Foto: Sandra Heindal

Sandra Heindal, kursdeltagare. Foto: Lars-Åke Heindal

bygger upp en stab för FRG i Örebro. Ingen av dem har en bakgrund inom vård och omsorg.

- Man ska inte tänka att man måste vara särskilt intresserad av sjukvård. Under kursen växer tryggheten, och man vågar sticka in handen i ett sår och stoppa en blödning, säger Lars-Åke Heindal.

VILLE REPETERA KUNSKAPERNA

Paret har ännu inte satts på prov i skarpt läge, och kände att det var dags att fräscha upp kunskaperna de fick på grundutbildningen, som de genomförde för några år sedan. De tre dagarna i höstas beskriver de som intensiva.

- Första dagen var lite kortare och med fokus på det teoretiska. Därefter väntade en tolvtimmarsdag på lördagen, och då fick vi öva praktiskt, säger Lars-Åke.

Teoridagen innehåller en överskådlig genomgång av det man lärt sig under femdagarskursen. Deltagarna fräschar upp de medicinska grunderna – allt från hygien och smittvägar till hastigt insjuknande som stroke, hjärtinfarkt, diabetes och epilepsi. De går också igenom hypotermi, daglig sjukvård och omhändertagande av enklare skador.

- Det är repetition, men man förstår saker på ett djupare sätt. Man får en annan trygghet när man hör det igen och kopplar ihop det med praktiken, säger Sandra.

VERKLIGHETSTROGEN PRAKTIK

Dag två tar de praktiska övningarna vid. Här får deltagarna träna på att arbeta strukturerat enligt CABCADE-modellen – från att säkra platsen till att hantera allvarliga blödningar och luftvägsstopp.

- Man tror kanske att det ska vara lite "light" när det är en repetitionskurs, men det är det inte. Det är realistiskt och man får verkligen kliva in i situationen. Det känns, säger Lars-Åke.

För att göra övningarna så verklighetstroga som möjligt får kursdeltagarna spela skadade med realistiskt sminkade skador.

- Man får helt klart puls och man tar det på stort allvar. Man vill inte att det ska sluta med att instruktören säger att "den förblödde", säger Sandra.

Syftet med kursen är att hålla kunskaperna levande och uppdaterade. Kursdeltagarna ska kunna bidra i FRG eller i sin avtalsbefattning och vara en resurs vid kris eller olycka.

- Vi vill att deltagarna ska bibehålla kompetensen och tryggheten i att agera. Har man en utbildning som

Tack vare smink och teaterblod uppfattades skadorna under övningarna som mycket verkliga. Foto: Lars-Åke Heindahl

är för gammal tappar man lätt både skärpan och självförtroendet. Vi behöver så mycket sjukvårdskompetens i samhället som möjligt, säger kurschef Annika Bengtsson.

STORT ENGAGEMANG UNDER KURSEN – TROTS KYLAN

Höstdagarna var kalla, och praktiken var till stor del förlagd utomhus. Trots det visade kursdeltagarna prov på stort engagemang.

- Det var lite kallt och ruskigt, men man märkte verkligen hur mycket de ville vara där och lära sig. Det är tydligt att de känner att de behövs och har något att bidra med, säger Annika.

Gemenskapen växte sig stark bland deltagarna under de välfyllda dagarna.

- Umgås man så intensivt i tre dagar blir det en speciell sammanhållning. Man äter och övar tillsammans och ger varandra feedback. När man åker hem känns det nästan tråkigt att skiljas åt, säger Sandra.

Kunskaperna tänker de inte låta falla i glömska.

- Vi har sagt att vi ska öva på barnen, säger Sandra och skrattar.

Mer allvarligt tillägger Lars-Åke:

- Det gäller att hålla det levande. Annars tappar man det. Man behöver tänka igenom scenarier ibland, även hemma, så att det sitter när något händer.

Nästa tillfälle att gå repetitionskursen är 1–3 maj på Höllviksnäs. Ansök via Försvarsutbildarnas webbplats där även andra utbildningstillfällen framgår.

TEXT: CHRISTOFFER HIDING

SVENSKA NATO-SOLDATERNA TILLBAKA I LETTLAND

Sverige är en av 14 nationer som ingår i Natos multinationella brigad i Lettland. Huvudsyftet är avskräckning, men också att kunna försvara Natos östra flank vid behov. Foto: Felix Sundbäck

Sedan årsskiftet är den svenska Natobataljonen med drygt 500 soldater på plats i Lettland igen.

– Uppdraget innebär att vi är i Lettland ett halvår och ett halvår i beredskap hemma.

Vi har inget slutdatum utan det här är den nya normalbilden, säger Marcus Nilsson, kommunikationschef på P 7.

DET ÄR EN GRÅMULEN MEN MILD HÖSTDAG i november när vi besöker Revingehed, Sveriges största pansarövningsfält. Den sista stora bataljonsövningen inför avresan till Lettland är i full gång och längs vägen ser vi flera stridsvagnar, stridsfordon 90 och granatkastarpansarbandvagnar.

– Idag blir det fordonsmarsch på olika vägar och sedan högintensiv strid. Sjukvård, maskering av fordonen och att gömma sig för drönare är några av momenten som också ingår, berättar Marcus Nilsson, kommunikationschef på Södra skånska regementet P 7.

SKA VERKA AVSKRÄCKANDE

Den svenska styrkan är en manöverbataljon och utgör en viktig del av stridskrafterna i Natos multinationella brigad i Lettland. Brigaden är en av Natos så kallade Forward Land Forces (FLF-styrkor) som finns i Natoländer med gräns mot Ryssland. Totalt finns åtta sådana styrkor. I Lettland består brigaden av cirka 3 000 personer från 14 nationer under ledning av Kanada. Sverige och Danmark växlar halvårsvis, med Sverige på plats under första halvåret. För Sveriges del blir det andra omgången nu, medan Danmark varit på plats sedan invasionen av Ukraina 2022.

– Brigadens huvudsyfte är avskräckning. Men vi övar också och har beredskap för högintensiv väpnad strid om det skulle behövas, säger Marcus.

INGA SIM-KORT

Närmare tre fjärdedelar av soldaterna var med under första perioden i Lettland. Många av dem har gjort

missioner i Afghanistan och Mali. Men här finns också unga, relativt nyanställda soldater. En av dem är Albert som gjorde värnplikten på P 4 i Skövde och som började sin anställning på P 7 i augusti.

– Vi har blivit väldigt väl mottagna och har fått en jättebra utbildning. Nu ser jag fram emot att få vara med och visa upp vad Sverige går för, säger han.

Vagnskamraten Lukas kommer också från P4, först som värnpliktig och sedan anställd.

– Eftersom alla regementen jobbar på olika sätt har det varit mycket att lära även om jag hunnit jobba ett tag. Rutinerna för radiotjänst ser till exempel annorlunda ut när man ska jobba i Lettland, säger Lukas.

Marcus nickar.

– Vi använder i princip inte radio för kommunikation längre, en viktig lärdom från Ukraina. Så fort man använder radion röjer man var man är – den tar bara en minut att pinpointa. Alternativet är kommunikation via dator och satellittelefon eller 5G, vilket är svårare att spåra. Soldaterna som är i Lettland får heller inte använda SIM-kort i sina mobiler, som går att spåra. Så när de ska ringa hem får de göra det via campets wifi i kombination med krypterade appar som Signal, berättar Marcus.

En annan lärdom från Ukraina är att övernatta i industri-lokaler och lador i stället för tält. Om det är hårdgjorda ytor utanför minskar risken för avslöjande spår, samtidigt som det är lättare att undvika värmespårning.

– Men man får förstås inte slå på värmen och bör täcka för med plast så att det inte sipprar ut någon

värme. Någon kan ha använt värmekamera innan för att ta reda på hur det ser ut i normalfallet. Det är en del av underrättelsearbetet, säger Marcus.

UTMANING ATT ALDRIG VARA SJÄLV

Vi åker längre in på området. Vid fordonsgaragen hittar vi pansarskyttesoldaten Edvin som var med i Lettland förra året.

– Jag ser fram emot att åka tillbaka. Nu vet jag också bättre hur allt funkar – för det är mycket som skiljer sig åt mellan att vara soldat hemma och där. Största utmaningen är nog att man aldrig får vara själv. Vi delar rum två och två och det är väldigt lyhört, också mellan rummen. Min lösning var att gå till gymmet tidigt på morgonen och träna själv en stund, berättar han.

Han och rumskompisen bestämde sig direkt för att piffa till det containerliknande rummet med gråmålade plåtväggar så mycket det gick.

– Ljuset är rätt hårt och kallt, så vi åkte till Ikea och köpte ljusslingor, posters och gröna växter. Sedan skaffade vi förlängningsdosor till eluttaget och vikstolar att sitta på. Eftersom vi inte fick göra märken i väggarna köpte vi magnetkrokar att hänga upp blöta kläder på, berättar han.

KGB-MUSEET I RIGA

Campet som svenskarna och danskarna delar på i Lettland heter Camp Valdemar och ligger precis i anslutning till huvudcampet, Camp Adazi.

– På Camp Valdemar kunde vi röra oss fritt men om vi skulle över till de andra behövde vi skriva upp oss på en lista. Det gjorde vi ofta eftersom det finns jättebra träningsanläggningar där med gym, klättermuseer, flera tennisbanor, idrottshallar, boxningsring och mycket annat. Min pluton var ganska duktig på innebandy så vi var ofta där och spelade. Sedan spelade vi en hel del brädspel på vårt eget soldathem, berättar Edvin.

Så mycket permissioner utanför campet blev det däremot inte. Dels var ledigheten ofta för kort, dels var kravet att de skulle vara minst två för att undvika kontaktförsök från rysk underrättelsetjänst.

– Vid ett tillfälle besökte vi KGB-museet i Riga, vilket fick mig att känna att vi verkligen gör skillnad. Det som befolkningen utsattes för under det sovjetiska styret är inget som får hända igen, säger Edvin.

POPULÄRA SVENSKAR

Även om Sverige inte varit med i Natosammanhang tidigare finns en militärhistorisk koppling till Lettland och den plats där soldaterna befinner sig nu. När den första svenska Natostyrkan klev i land på lettisk mark förra året var det på samma plats som 7 000 svenskar landsteg år 1701 för att rädda ett Riga belägrat av ryssar och sachsare.

– Den här kopplingen har fått betydligt större uppmärksamhet i Lettland än i Sverige. I lettiska tidningar beskrev man det som att Sverige än en gång kommit för att rädda Lettland från ryssarna, säger Marcus.

Han berättar att svenskarna inte bara är populära i Lettland utan också på basen.

– Många från de andra nationerna uppskattar att vi är sociala och gärna söker upp de andra. Kopplat till de gemensamma övningarna tycker man också att vi är enkla att ha att göra med, berättar han.

I skrivande stund, tre månader efter övningen frågar jag Marcus vad han upplever som största skillnaden mellan den här omgången och förra.

– Vädret! Det har varit kallt i Sverige också men inte som i Lettland där det har hållit sig under minus tjugo grader väldigt länge. I övrigt är det enklare den här gången eftersom så många varit på plats och redan vet hur allt fungerar, säger Marcus.

TEXT: SARA BERGQVIST

● fakta

MULTINATIONELLA NATOBIGADEN I LETTLAND (MNB-LVA)

- Stationerad i Adazi, cirka två mil från Riga.
- Består av 3 000 soldater från 14 nationer under ledning av Kanada.
- Den svenska styrkan utgörs av den 71 bataljonen, en manöverbataljon med drygt 500 soldater från Södra skånska regementet P 7.

Soldaterna är inkvarterade i danska Camp Valdemar, där de delar rum två och två. Foto: Felix Sundbäck

För Lukas och Albert (ovan) är det första missionen i Lettland, medan Edvin (nedan) var på plats även förra året. Foto: Marcus Nilsson

Att få en tourniquet lagd, även under lugna förhållanden, kan vara en ganska smärtsam upplevelse inser Anki Hägg liggande på golvet.

SJUKVÅRD PÅ SCHEMAT FÖR ÖKAD TRYGGHET

Strålsäkerhetsmyndigheten lär hela sin personal att hantera akuta skador i en sjukvårdskurs anordnad av Försvarsutbildarna. Vi hälsade på under en utbildningsdag i Solna.

DET RÅDER PÅTAGLIG FYSISK AKTIVITET på Strålsäkerhetsmyndighetens kontor i Solna. På ett par av konferensrumsgolven ligger medarbetare utspridda längs väggarna, flera med en kollega ovanför sig. De sätter tourniquet. I ett annat rum tränas första hjälpen parvis när en akut skottskada ska hanteras.

En av personerna på golvet är Carl Bladh. Som chef över enheten Strålskydd på Strålsäkerhetsmyndigheten, skulle han egentligen suttit vid sitt skrivbord och arbetat med lednings- och planeringsfrågor tillsammans med sin enhet idag. Men så kom Försvarsutbildarna emellan med sjukvårdsutbildning på schemat.

ENKLA ÅTGÄRDER KAN RÄDDA LIV

– Det är oerhört värdefullt att få den här typen av praktisk utbildning. Som chef behöver jag förstå hur vi kan agera i akuta situationer och hur vi bygger trygghet i organisationen, säger Carl Bladh.

Det han efter dagens slut kommer minnas bäst är nog hur man sätter tourniquet, alltså att linda ett hårt

förband om en skadad kroppsdel, en både viktig och ”lite smärtsam” erfarenhet, säger han.

– Samtidigt blev det väldigt tydligt för mig hur relativt enkla åtgärder faktiskt kan rädda liv. Det gav mig stor respekt för hur viktiga de första minuterna är. Många av oss började nog inse att det är klokt att ha en tourniquet till hands, i ryggsäcken, bilen eller hemma i fritidshuset, tror Carl Bladh som har gått HLR-utbildningar tidigare, men som ser dagens kurs som hans första mer avancerade utbildning.

– Fokuset på att hantera blödningar och andra akuta trauman var verkligen väldigt lärorikt.

FOKUSERA PÅ DET VIKTIGASTE

Anki Hägg, utredare på enheten för tillståndsprövning av kärntekniska anläggningar, som vanligtvis ägnar sina arbetsdagar åt att granska säkerhetsredovisningar och annan dokumentation kopplat till tillståndsprövning, ser dagen som otroligt intensiv och rolig men framförallt jätteviktig.

– Om jag är först på plats på en olycksplats är jag absolut mer redo att agera nu än innan jag gick utbildningen och förhoppningsvis kan jag hjälpa till att rädda liv. Jag tror att den här typen av utbildningar som riktar sig till icke vårdpersonal och till civila är otroligt viktiga om det värsta händer och vårt land hamnar i krig. Vi behöver ha det i oss, att alla behövs, anser Anki Hägg som tidigare gått utbildning i akutsjukvård för djur, och någon kortare utbildning i ABC sjukvård.

Hon tycker att dagens praktiska övningar varit väldigt nyttiga i och med att de fick träna på att fokusera på det viktigaste, vilket bland annat innebar att de lärde sig hur man stoppar pulserande blödningar med olika metoder. Men också att det alltid är viktigast att rädda liv, det vill säga ordningsföljden när man exempelvis stoppar en pulserande blödning.

Det hon tar med sig nu är först och främst att det är bättre att göra något än ingenting alls om man kommer till en olycksplats. Hon kommer också att se över innehållet i sin Första hjälpen-låda och absolut skaffa reflekterande värmefiltar att ha i bilen.

BRA DISKUSSIONER

En av Försvarsutbildarnas instruktörer är Tilda Rosenqvist som till vardags bor i Skövde och studerar högskoleprogrammet Personal, organisation och ledarskap.

När hon summerar dagen hos Strålsäkerhetsmyndigheten nämner hon de givande diskussionerna som uppstått mellan deltagarna, allt från vad som kan vara bra att ha i sitt första hjälpen-kit till hur man själv hade agerat i olika situationer.

– Det fina med just denna typ av utbildning är att stärka varje individs kunskap för att de ska undvika att känna sig alltför stressade när det väl gäller och istället vara trygga i sin kunskap i att veta hur de ska hjälpa till vid olika olyckor, allt från stroke till kraftiga blödningar, säger Tilda Rosenqvist, som poängterar att dessa utbildningstillfällen ska ses som en bra början. Ingen blir ju helt fullärd här.

Pia Johansen på Strålsäkerhetsmyndighetens HR-avdelning berättar att tankarna bakom denna utbildningsdag till en del bottnar i det oroliga säkerhetspolitiska läget.

– Att utbilda myndighetens personal i att hantera akuta skador är en del i myndighetens totalförsvarsarbete. Vi tänker att en gemensam sjukvårdsutbildning stärker vår gemensamma förmåga att agera snabbt och rätt vid olyckor, skador eller andra akuta situationer. Tanken har även varit att stärka gemenskapen på enheterna, vilket har varit mycket lyckat.

Den är viktig nu och i framtiden med tanke på omvärldsläget, säger Pia Johansen

Försvarsutbildarnas instruktör Tilda Rosenqvist tycker det är roligt att se hur fort deltagarna lär sig av praktiska övningar.

och hon berättar att det varit olika nivå på deltagarnas förkunskaper.

– Därför har det varit fördelaktigt att dagen innehållit praktiska övningar där deltagarna även har kunnat lära sig av varandra, säger Pia Johansen som menar att det till stor del handlar om självskydd, att utbilda medarbetarna för att de ska känna sig trygga, inte bara vid krig utan även i sammanhang som handlar om sjukdomsfall eller olyckor, eller olika reaktioner och symptom som att stoppa blödningar.

Detta utbildningstillfälle var det sjunde i ordningen och hon berättar att de har fått mycket positiv feedback av den personal som deltagit.

TEXT OCH FOTO: BEATA HANSSON

● fakta

Alla myndighetens medarbetare ska få möjligheten att genomgå heldagsutbildningen i sjukvård. Hittills har tre tillfällen anordnats under våren och sex under hösten, två i Katrineholm och resten i Solna. Antalet deltagare per tillfälle har varierat mellan 15 och 45 stycken och kursdagen är uppbyggd kring teori som varvas med praktiska övningar.

Försvarsutbildarna bjöd in till en såväl praktisk som teoretisk dag om akutsjukvård.

Strålskyddsmyndighetens Ronnie Nilsson funderar över hur han ska tolka föreskrifterna tillsammans med Försvarsutbildarnas instruktör Cristian Eldheden.

VI VÄLKOMNAR NYA MEDARBETARE PÅ KANSLIET

CHEF ADMINISTRATIVA AVDELNINGEN

Den 18 februari tillträdde Sofia Karlsson tjänsten som Chef administrativa avdelningen. Hon kommer bland annat att ansvara för att vår organisation fungerar effektivt inom olika ansvarsområden – från ekonomi, löner och externa avtal till IT och HR-stöd.

Sofia bor söder om Stockholm och är i grunden utbildad lärare. Hon arbetade i drygt tio år som högstadielärare i svenska och samhällsorienterande ämnen. De senaste femton åren har hon fortsatt sin yrkesbana inom offentlig sektor, huvudsakligen inom myndighetsvärlden, med utbildning som en tydlig röd tråd.

Inom Riksdagsförvaltningen arbetade Sofia som projektledare för olika typer av utbildningsprojekt samt som projektledare för talmannens nationella evenemang, däribland riksmötets öppnande. På Södertörns högskola ansvarade hon för uppstarten av en helt ny enhet, Infocenter, där högskolan samlade allt förstalinjens stöd till både medarbetare och studenter. Inom Polismyndigheten arbetade Sofia som gruppchef för ett team mediepedagoger med uppdrag att ställa om delar av myndighetens utbildningsutbud från platsbundna till digitala utbildningar.

Sofia beskriver sig själv som en generalist med en bred palett av intressen vid sidan av arbetet. Trädgård, kultur, litteratur, idrott och egen träning ryms där, liksom umgänge med vänner. Hon har även ett starkt samhällsintresse, vilket tar sitt uttryck i ett stort engagemang för tidningar, poddar och nyhetsinslag.

Sofia har sin arbetsplats på kansliet i Stockholm.

Sofia Karlsson

Annika Bengtsson

HANDLÄGGARE UTVECKLINGSFRÅGOR

Den 1 januari tillträdde Annika Bengtsson tjänsten som Handläggare utvecklingsfrågor. Hon kommer fortsätta arbetet att utveckla sjukvårdstjänsten i Hemvärnet och kurserna för sjukvårdare, men även Stoppa blödning för allmänheten och andra utvecklingsprojekt.

Annika är specialistsjuksköterska med lång erfarenhet av sjukvård inom både akutsjukvård och totalförsvaret. Engagemanget är starkt inriktat på att bidra till samhällets beredskap, säkerhet och hälsa, särskilt i sammanhang där medicinsk kompetens ställs inför höga krav.

Hon har tidigare arbetat inom Försvarsmakten vid Försvarsmedicincentrum (FöMedC), både som T-anställd vid fältsjukhus och som anställd. Därutöver har hon tjänstgjort inom Hemvärnet, bland annat i rollen som kompanisjuksköterska, och kommer nu att återuppta tjänstgöring där. Hon har även en gedigen bakgrund inom frivilligverksamheten som instruktör, handledare och kurschef, främst inom sjukvård men även inom andra utbildningsområden. Dessa uppdrag har gett Annika en bred erfarenhet av såväl operativ som organisatorisk sjukvård i militär kontext.

Utöver det yrkesmässiga engagemanget finns ett starkt intresse för hundverksamhet och friluftsliv. Hon driver en mindre uppfödning och deltar i viss tävlingsverksamhet med sina hundar.

Annika har sin arbetsplats i hemmet på västkusten.

SAMORDNARE TOTALFÖRSVAR

Den 26 januari tillträdde Julia Sikuljak tjänsten som Samordnare totalförsvaret. Hon kommer att arbeta med uppdrag vi har tillsammans med Anna Torndahl som också är samordnare totalförsvaret.

Julia har arbetat inom dagligvaruhandeln och som flygplatskontrollant på Bromma flygplats. Där fann hon ett stort intresse för säkerhetsarbete och de utmaningar som följde med. Hon har dessutom arbetat som receptionist/kundansvarig.

Julia tog en kandidatexamen i sociologi med inriktning risk och krishantering på Mittuniversitetet i Östersund 2024. Utbildningen fokuserar på hur organisationer hanterar och förebygger risker, kriser och hot. Under sin verksamhetsförlagda utbildning vid Jämtlands räddningstjänstförbund deltog hon i arbetet med att ta fram en kontinuitetsplan som omfattade tio olika verksamhetsområden. Erfarenheten gav henne värdefull insikt i hur sårbar en organisation kan vara utan alternativa handlingsplaner, samt betydelsen av ett kontinuerligt och systematiskt beredskapsarbete.

Hon ser fram emot att ta del av andras kunskap och erfarenheter samt att bli en del av Försvarsutbildarnas verksamhet.

Julia har sin arbetsplats på kansliet i Stockholm.

Julia Sikuljak

Foto: Anna Karlsson

ALLT FLER UTBILDNINGAR HOS FÖRSVARsutBILDARNA

Intresset för Försvarsutbildarnas utbildningar fortsätter att öka. I planen för 2026 finns allt från avancerade utbildningar för särskilda befattningar till kursen 'Stoppa blödning' för allmänheten.

SISTA VECKAN I JANUARI fick vi en pratstund med Försvarsutbildarnas utbildningschef Per Thurhammar. Efter ett år i rollen har han hunnit bli varm i kläderna och han berättade att planen hittills är runt 210 kurser under 2026, men att det sannolikt kommer bli några fler. Kursernas längd varierar från en dag till tre veckor och den absoluta majoriteten av dem genomförs i regi av de regionala och rikstäckande förbunden. Uppdragsgivarna är Försvarsmakten, Myndigheten för civilt försvar och andra myndigheter som till exempel ett antal länsstyrelser.

REKORDMÅNGA UTBILDNINGAR

Intresset för Försvarsutbildarnas utbildningar har ökat de senaste åren och detsamma gäller även för 2026. Särskilt Försvarsmakten har ett allt större behov av att få hjälp av Försvarsutbildarna för att lösa sitt uppdrag. Exempel från förra året är Skyddsvaktsutbildning för 650 soldater på Amf 1, Amf 4 och K 4 och Krigsförbandskurs för 80 soldater på Lv 6.

På den civila sidan var Strålsäkerhetsmyndigheten en av de nya uppdragsgivarna, med sju stycken sjukvårdsutbildningar under förra året. *Läs gärna reportaget från en sådan utbildningsdag på sidan 8.*

FLERA UTVECKLINGSPROJEKT

Parallellt med planering och genomförande av befintliga kurser så pågår flera utvecklingsprojekt. Det handlar bland annat om Försvarsmedicin Grundkurs 2 och 3, ombeväpnning till AK 24 för skyddsvaktsinstruktörer och Stoppa blödning, en kurs för allmänheten. Ett av problemen när trycket på utbildningar ökar är tillgången till övningsmaterial och övningsplatser

– Försvarsmakten vill gärna att vi genomför kurserna på våra egna kursgårdar så därför har vi ordnat depåer med materiel för att kunna hålla sjukvårdsutbildningar vid några av våra kursgårdar, säger Per.

En annan framgångsfaktor är regionaliseringsidén där Försvarsutbildarna är unika. Som nämnts tidigare utförs den absoluta majoriteten av utbildningarna av de regionala eller rikstäckande förbunden.

– Kansliet har en coachande funktion och arbetar med uppföljning. Man har också börjat att delegera arbetsmiljöuppgifterna till kurschefer, berättar Per.

STOPPA BLÖDNING

Senare i år kommer kursen Stoppa blödning att lanseras, en utbildning som vänder sig till allmänheten och följer samma koncept som tidigare utbildningar i hjärt-lungräddning (HLR).

Annika Bengtsson är handläggare för utvecklingsfrågor och berättar att konceptet Stoppa blödning är framtaget av Katastrofmedicinskt centrum i Linköping på uppdrag av Socialstyrelsen. Försvarsutbildarna är en av frivilligorganisationerna som ska arrangera kurserna.

– Att fler människor kan stoppa en livshotande blödning kommer att rädda liv, säger Annika Bengtsson.

– Utbildningen är cirka tre timmar lång, med fokus på praktiska moment som direkt tryck, förband och avsnörning.

Kursen kommer att vara gratis för deltagarna och man anmäler sig på Försvarsutbildarnas hemsida.

TEXT: NICLAS FRANKLIN

Intresset för Försvarsutbildarnas utbildningar har ökat de senaste åren och detsamma gäller även för 2026. Foto: Annika Bengtsson (vä) och Jörgen Sjöholm (hö). Lilla bilden: Per Thurhammar är Försvarsutbildarnas utbildningschef. Foto: Anna Karlsson

HÄR TESTAR FOI NYA SENSORSYSTEMET – SKA UPPTÄCKA DRÖNARE

För att möta dröñarhotet har ett nytt sensorsystem tagits fram vid Totalförsvarets forskningsinstitut. Det ska tidigt kunna upptäcka fientliga drönare. Den nya sensorn prövades under ett fältförsök i vintermiljö under januari tillsammans med Försvarmakten.

TÅME SKJUTFÄLT LIGGER CIRKA TRE MIL norr om Skellefteå. Här ska en prototyp av ett detektionssystem testas i fält för första gången. Målsättningen är att det nya systemet ska hjälpa till att skydda svenska mekaniserade förband mot vapenbärande drönare (UAV:er). Fredrik Näsström är forskningsledare på FOI och har varit med och tagit fram det nya detektionssystemet.

– Det här är ett nytt sensorsystem som vi har tagit fram för att detektera drönare. Systemet består av en okyld infraröd kamera, men vi har även kopplat på en automatisk detektionsalgoritm så att den kan upptäcka både rotor-UAV:er och UAV:er med fast vinge. Det är detektionsalgoritmen som gör systemet unikt, säger Fredrik Näsström.

Att genomföra fältförsök är ett sätt för forskarna att inhämta nya kunskaper, ett tillfälle att få en bild av hur prototypen klarar sin uppgift i praktiken. Men det handlar också om att lära sig sådant som kan vara svårt att ta reda på i ett labb, exempelvis hur sensorsystemet presterar i tuffa väderförhållanden.

– Vi ska testa hur bra den funkar och på vilka avstånd den fungerar. Vi måste testa i den här vintermiljön som vi inte har testat tidigare. Framförallt ska vi visa upp den för Försvarmakten och höra deras kommentarer och synpunkter på sensorsystemet, säger Fredrik Näsström.

HAR UTVECKLATS PÅ BARA ETT HALVÅR

Det nya sensorsystemet har tagits fram på bara sex månader. Redan nu är förhoppningen att det ska gå att använda ihop med den utrustning som finns på svenska förband. Ett nästa steg i utvecklingen av det nya sensorsystemet från FOI skulle till exempel kunna vara att integrera systemet med de sensorer som idag sitter i svenska pansarskyttefordon.

– Vi hoppas att det här ska gå ut i Försvarmakten och göra nytta och kunna detektera UAV:er på ett bra sätt. Det här är första gången som vi testar det tillsammans med Markstridsskolan och deras experimentplattform. Det är flera som har visat intresse, som Hemvärnet och andra förband, säger Fredrik Näsström.

FÄLTFÖRSÖKETS UPPLÄGG: TESTA NY OCH BEFINTLIG UTRUSTNING

Just det här fältförsöket har två delar. Dels handlar det om att testa det nya sensorsystemet, dels om att undersöka vilken ammunition som går att använda på olika skjutavstånd

mot drönarna. På plats finns en pansarskyttepluton med tre stridsfordon från Norrbottens regemente I19.

För att möta dröñarhotet är det viktigt att hitta lösningar med utrustning som redan finns på svenska förband idag. Vid försöket testas man därför hur det går att uppnå verkan mot drönare med den automatkanon och kulspruta som sitter på pansarskyttefordonen. Samtidigt väger man

Övre bilden: Fredrik Näsström är forskningsledare vid FOI och har varit med och utvecklat den nya sensorn. Det nya systemet har tagits fram på bara sex månader.

Nedre bilden: Att genomföra fältförsök är ett sätt att inhämta kunskaper om hur det nya sensorsystemet kan användas för att snabbare upptäcka och nedkämpa drönare.

Demo UCAV är ett samarbetsprojekt mellan FOI, Försvarsmakten och Försvarets materielverk. Fler tester kommer att genomföras för att fortsätta arbetet med att utveckla nya motmedel mot drönare.

in vad en tidig invisning från den nya sensorn medför. Per Wikberg, försöksledare från FOI, beskriver upplägget.

– Vi har tre Stridsfordon 90, standardvarianten, utrustade med spränggranater med zonström som är utvecklade för att verka mot helikoptrar och flyg för närunderstöd. Sedan har vi den här sensorn från FOI som är utvecklad för att upptäcka drönare. Tanken är att när den externa sensorn upptäcker drönaren så ska vagnen börja söka efter målet. Sedan får vagnarna öppna eld, säger Per Wikberg.

» DET ÄR FLERA SOM HAR VISAT INTRESSE, SOM HEMVÄRNEN OCH ANDRA FÖRBAND.

Fredrik Näsström, forskningsledare vid FOI

ATT HITTA SVAR PÅ FRÅGESTÄLLNINGAR

Enligt Per Wikberg saknas inte utmaningar med att genomföra den här typen av försök där resultat från pågående forskning och teknikutveckling sätts ihop och prövas, ofta för första gången, i ett tillämpat sammanhang.

– Det är flera faktorer att ta hänsyn till, inte minst kylan som varit neråt tjuugo minusgrader den här veckan. Ett annat är att forskningsprototyper oftast inte är fullt ut anpassade för militärt bruk i fält. Målet är att vi ska inhämta underlag för såväl fortsatt forskning och teknikutveckling som under-

lag till Försvarsmaktens vidareutveckling av förmågan att upptäcka och verka mot drönare, säger Per Wikberg.

– Det är då flera frågeställningar som vi jobbar med. Vilken förmåga som krävs av olika sensor- och verkanssystem? Vilken utrustning som ska sättas på ett stridsfordon? Vad ska det finnas för förmåga på de förband som inte är dedikerade luftvärnsförband? Det handlar om avvägningar och vägval. Det handlar alltså om vad vi ska ha för förmåga och på vilken nivå, säger Per Wikberg.

ETT SAMARBETSPROJEKT INOM TOTALFÖRSVARET

Testerna äger rum inom ramen för Demo UCAV, ett samarbetsprojekt mellan Försvarsmakten, Försvarets materielverk och FOI med fokus på att utveckla motmedel mot obemannade flygande system. En av de aktörer som också har en viktig roll inom projektet är Arméns Experimentplattform på Markstridsskolan. Anders Nygren är chef för plattformen och övningsledare.

– Vi har ett bra samarbete mellan FOI och FMV. Vi försöker åstadkomma saker snabbare än vad vi hade gjort normalt. Drönare är små och svåra att upptäcka samt utgör ett stort hot mot både stridsfordon och personal. De stora utmaningarna är att identifiera och nedkämpa dem. Vi måste därför få ett skydd för både stridsfordon och personal så att vi kan verka i den typen av hotmiljö som vi ser i Ukraina idag, säger Anders Nygren.

Fältförsöket på Tåme skjutfält illustrerar på många sätt något som är unikt för projektet, nämligen graden av samverkan, en förutsättning för att snabbt få ut fungerande motmedel mot drönare på svenska förband. Försöket är ett av flera som har genomförts och nästa steg är att fortsätta testa fler granattyper och andra sensorer för att hitta nya motmedel mot fientliga UAV:er.

TEXT OCH FOTO: JOEL ATTERMARK, FOI

MÖT UNGDOMARNA SOM ANTAR VARJE UTMANING

Under 2026 lär vi känna fem ungdomar i Försvarsutbildarnas ungdomsverksamhet Försvarsungdom. Deras första rapporter handlar bland annat om att inte ge upp trots underläge och att våga trots att man inte vill.

David Olofsson från Försvarsungdom Bohuslän-Dal tycker att det är bra att testa isvaksbad för att veta hur man reagerar på stark kyla.
Foto: Försvarsungdom Bohuslän-Dal

NOEL ANERÖD, LISA-MARIE SCHULZ OCH DAVID OLOFSSON BADAR ISVAK I BACKAMOSJÖN

– Om man inte har isvaksbadat tidigare så är det väldigt lätt att tro att det ska vara jättekallt och jobbigt, säger David Olofsson.

Isvaksbadet var själva startskottet för Vinterövning 2026 i Försvarsungdom Bohuslän-Dal och inleddes av ett hälsotest och en kort utbildning om kallt väder.

– Det är kallt, men när man hoppar ner i vaken så går det så fort att man inte hinner tänka på kylan. Istället är det kroppens reaktioner på kylan som man märker. Olika personer kan reagera väldigt olika på att bada i isvak, därför är det bra att testa för att lära sig hur man reagerar, säger David.

Lisa-Marie har badat i isvak förut men tyckte att årets bad var annorlunda.

– Tidigare år hade vi haft badet på den sista dagen av övningen, till skillnad från i år. Det kom plötsligt, jag hann inte mentalt förbereda mig, men samtidigt var det skönt att få det överstökad. I år var dock vinden EXTREMT kall, mina öron kändes som de skulle trilla loss! Jag var inte nervös men när jag klev ner i vattnet så fick jag hjärtklappning, svårt att andas och tår som kändes som de skulle ramla av.

– Väl i isvaken tog det också mycket längre tid att lugna min andning och ärligt talat så blev jag faktiskt irriterad på min instruktör som skrek på mig att andas rätt. Liksom vad ser det ut som, jag försöker!?

Noel tyckte att stunden innan badet var nervös.

– Innan jag skulle bada så tänkte jag: jag vill inte, jag kommer inte att klara det, berättar han.

– Men sen gör man det bara. I stunden tänkte jag bara på vad jag ska säga när jag ligger i vattnet och hur jag ska ta mig upp från isvaken igen. Efteråt kände jag mig enormt pigg och jag tänkte att nu vet jag hur min kropp reagerar i extrem kyla.

En annan viktig händelse under årets vinterövning var att ungdomarna fick ut överdragsklädsel av modell M90.

Det var jättekul att öppna persedelpåsen och kolla så att alla grejer fanns där, jag var verkligen spänd och taggad på att äntligen få den här utrustningen, säger Noel som under helgen dessutom blev vald till ny ordförande i Bohuslän-Dals ungdomsstyrelse, en post han tar över efter sin storebror.

ELIN STÅHL MINNS EN SKÖN REVANSCH

– Vi kom till rikshemvärnschefens ungdomstävling i augusti 2025 utan några som helst förväntningar. Vi hade tränat en gång och då framför allt övat på handgranatskastning och stridshinderbana, berättar Elin Ståhl.

Rikshemvärnschefens ungdomstävling pågår under två dagar och bland tävlingsmomenten finns hinderbana, avståndsbedömning, handgranatskastning, skytte och orientering.

– Vår brist på träning gjorde att vi gick in med en känsla av att ligga i underläge redan innan tävlingen hade börjat och första dagen gick heller inte särskilt bra. När alla moment var klara låg vi nästan sist och fick en väldigt sen starttid i jaktstarten dag två. Självförtroendet var inte på topp men vi var väldigt måna om att vi inte skulle låta det påverka vår prestation.

Dag två inleddes med orientering där laget hämtade upp ett antal placeringar och redan i början av snabbmarschen tog Elins lag in ytterligare placeringar. Framgångarna ledde till att tempot blev högre och fler lag passerades. Då hände det som inte fick hända, en i laget fick kramp.

– Trots det kämpar vi på, trötta och slitna efter en hel dag i rörelse i värmen. Vi stöttar och hjälper varandra, den ena tröttare än den andra, ständigt oroliga att andra lag ska komma ifatt och gå om. Vid upploppet möts vi av vår lagledare som hejar och springer med oss mot målet. De sista femtio meterna är det jobbigaste jag någonsin gjort, men i mål kom vi, inte först, men definitivt inte sist. Vi slutade på en 19:e plats av totalt 34 lag, något vi inte trodde var möjligt när vi fick vår starttid kvällen innan. Definitivt

Elin Ståhl, Försvarsungdom Halland.
Foto: Anna Widerberg

ingen vinst men mycket bättre än vad vi någonsin hade kunnat hoppas på. Vi hade klättrat 11 platser bara under finaldagen!

– Jag tror att anledningen till att vi lyckades så bra som vi gjorde på snabbmarschen var vårens

marschträningar där vi lärt oss att gå snabbt under en längre sträcka, och inte minst, att gå på rätt sätt. Det gjorde att vi kunde hålla ett bra och jämnt tempo under hela marschen.

EMIL NILSSON ÄR MED OCH LEDER ETT DRAMATISKT RÄDDNINGSBETE

– Höjdpunkten var det som skedde på söndag morgon, då det vi hade lärt oss under helgen skulle sättas på prov. Jag tror att alla vi ungdomar kommer att minnas den här förmiddagen under lång tid framöver. Det var verkligen någonting utöver det vanliga, säger Emil Nilsson.

Försvarsungdom Hallands första helgövning i år hade tema sjukvård och Emil tjänstgjorde som biträde, vilket innebär att vara en hjälpande hand till de ordinarie instruktörerna. Han hade ansvar för den avancerade gruppen och hade till uppgift att assistera så att alla var på rätt plats så att utbildningarna kunde genomföras som instruktörerna planerat.

– Även om jag såklart var lite nervös inför att leda andra och tala inför gruppen så har jag gjort liknande

saker förut så jag vet på ett ungefär vad som förväntas av mig.

Övningens slutmomentet inleddes med att ungdomarna hade fått order om att de skulle förflyttas ut ur övningsområdet på söndag morgon på grund av att ett annat förband behövde nyttja skjutfältet. Emil berättar:

– När ungdomarna körs ut mot grinden på Ringenäs skjutfält möts de plötsligt av en figurerad trafikolycka mellan två bilar. Nu var det adrenalinpåslag och ungdomarna kastade sig ut ur bilarna för att vårda de skadade. Jag själv deltog inte i momentet utan övervakade kamraternas insats så att allt gick rätt till.

– Grädden på moset var när vi hörde och såg blåljus och sirener och tre räddningsfordon med Ungdomsbrandkåren Halmstad/Harplinge ilastade, kom till undsättning. Jag tror att vi alla som var på plats kan intyga att när räddningstjänsten började klippa upp bilarna så var känslan mäktig. Samarbetet mellan det militära och Räddningstjänsten var häftigt att uppleva så nära inpå och det var mycket inspirerande att se hur ungdomarna tillämpade sina kunskaper de hade lärt sig under en kort helg.

Läs mer om övningen på sid 25.

TEXT: ANNA WIDERBERG

VI FÖLJER UNGDOMARNA MOT FRAMTIDEN

Elin Ståhl och Emil Nilsson hör till Försvarsungdom Halland. Noel Aneröd, David Olofsson och Lisa-Marie Schulz hör hemma i Försvarsungdom Bohuslän-Dal. Försvarsungdom är Försvarsutbildarnas ungdomsverksamhet som ger ungdomar mellan 15 och 20 år chansen att få veta mer om totalförsvaret och om vad det kan innebära att försvara sitt land.

Emil Nilsson var med och ledde Försvarsungdom Hallands verklighetstroga övning i att ta hand om skadade efter en olycka. Foto: Anna Widerberg

VAD VET DU OM TOTALFÖRSVARET?

Totalförsvaret börjar med dig och mig. Alla som bor i Sverige behöver vara med och bidra till totalförsvaret på olika sätt – och första steget är kunskap. Här får du en genomgång av var och hur du kan lära dig mer.

I DET ALLVARLIGA OMVÄRLDSLÄGE vi befinner oss i är det viktigt att alla har en förståelse för vad totalförsvaret är, vad som förväntas av oss och hur vi kan bidra till ett motståndskraftigt samhälle. Vi måste också kunna ta ansvar för vår egen hemberedskap och kunna klara oss på egen hand minst en vecka vid kris eller krig. Här kommer en genomgång av var och hur du kan skaffa dig den kunskap som behövs – och möjlighet att fördjupa dig inom olika områden.

GRUNDLÄGGANDE KUNSKAP OM TOTALFÖRSVARET

Vad innebär totalförsvaret egentligen? Vad behöver jag veta om det och hur kan jag bidra? Ett utmärkt sätt att få en första grundläggande förståelse och kunskap är att göra Försvarsmaktens utbildning "Tillsammans är vi totalförsvaret" som du hittar på totalforsvarskunskap.se. Utbildningen som består av fem olika avsnitt med korta filmer, texter och frågor är egentligen avsedd för gymnasieelever, men passar utmärkt för alla som vill ha en grundläggande kunskap om totalförsvaret. Varje avsnitt tar cirka 10–30 minuter. När man är klar kan man testa sina kunskaper genom det interaktiva spelet "Agera i krigstid".

Kanske har du också läst broschyren "**Om krisen eller kriget kommer**" som skickats ut till samtliga hushåll? Där finns en bra genomgång av vad totalförsvaret innebär och hur du själv kan förbereda dig – inklusive praktiska checklistor. Broschyren kan också laddas ner från Myndigheten för civilt försvars hemsida, mcf.se. Landets företag har nyligen fått en motsvarande broschyr, "Beredskap för företag – Om krisen eller kriget kommer".

På [Myndigheten för civilt försvars](https://myndighetenforciviltforsvar.se) hemsida finns också annan bra information som rör totalförsvaret. Titta gärna under fliken "Råd till privatpersoner". Där finns både översiktlig information om totalförsvaret i stort och mer specifika råd kring bland annat hemberedskap.

Försvarsutbildarna och andra frivilliga försvarsorganisationer erbjuder föreläsningar kring grundläggande totalförsvarskunskap och hemberedskap. Försvarsutbildarnas föreläsningar för allmänheten heter "**För din säkerhet!**" och "**Tillsammans försvarar vi Sverige**". På forsvarsutbildarna.se hittar man aktuella datum och kan anmäla sig.

FÖRDJUPANDE KUNSKAP OM TOTALFÖRSVARET

De senaste årens säkerhetspolitiska utveckling har gjort att det nu finns en mängd olika poddar, filmer, bloggar, webbsidor, broschyrer, böcker och andra källor som berör olika aspekter av totalförsvaret. Här har vi samlat några av de mest intressanta under kategorierna "Lyssna", "Titta", "Läs" och "Öva".

LYSSNA

Samtliga poddar nedan finns på exempelvis Spotify.

Beredskap: Podd från Sveriges Radio. Avsnitten är gjorda 2022–2024 men fortfarande aktuella. Exempel: "Billigaste krislådan, här är de smartaste knepen", "Så gör spionen för att rekrytera dig" och "Vad gör jag med barnen om kriget kommer?" Cirka 15–20 min.

Gräns: Podd från Sveriges Radio om försvar och hoten mot Sverige. Exempel: "Nya terrorister har dykt upp på Säkerhetspolisens radar" och "Därför är vi dåliga på att prata om försvaret". Cirka 10–45 min.

Rapporterat: Podd från Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI). Exempel: "Var det bättre förr – och vad krävs för att maten ska räcka vid kris" och "Strategisk utblick – Kinesiska företag och statens inflytande". Cirka 20–50 min.

Folk och försvar-podden: Fokus på säkerhet och försvar. Exempel: "När krisen eller kriget kommer – hur agerar vi?" och "Beredskapslager – behövs det?". Cirka 30–60 min.

Trygghetspodden: Podd om trygghet, säkerhet och totalförsvaret med Anders Königsson. Exempel: "En ny världsordning?" och "Hjälpa Ukraina". Cirka 30–60 min.

RekylPodden: Försvaret av Sverige och allt som bygger ett starkare samhälle. Exempel: "Hotet från insidan" och "Geopolitik, Arktis och Europas dilemma". Cirka 60–90 min.

TITTA

Rädd eller beredd: Filmserie i tre delar. Baserat på frågor som kan dyka upp när man läst "Om kriget eller krisen kommer". [Mcf.se](https://mcf.se)

När kriget kommer: Filmserie i fem delar från Försvarsmakten om hur ett krig i Sverige skulle kunna börja. 10–15 minuter per avsnitt. [Youtube.com](https://youtube.com)

Försvaret av Sverige: Totalförsvaret. Film om totalförsvaret av UR Play. [Youtube.com](https://youtube.com)

Utrikesbyrån: Halvtimmeslånga program om aktuella frågor som "Trump erövraren" och "Putins nya elit". [Svtplay.se](https://svtplay.se)

30 minuter: Halvtimmeslånga intervjuer med aktuella personer. Ofta men inte alltid totalförsvaret. [Svtplay.se](https://svtplay.se)

Forum: Folk och försvar. Från Folk och Försvars rikskonferens 2026. Avsnitten "Säkerhet och demokrati",

Bättre beredd än rädd. Skaffa dig kunskap om totalförsvaret så att du vet vad du ska göra vid kris eller krig.

”Försvaret och civil beredskap” och ”En orolig omvärld” går att hitta på SVT Play. Enskilda föreläsningar går att hitta på Youtube. Bra källa för uppdaterad kunskap på många områden.

LÄS

Krisinformation: Aktuell krisinformation, tips och råd. Krisinformation.se. Ladda även ner appen! På lilla.krisinformation.se finns motsvarande info riktad till barn.

Gemensamma utgångspunkter för totalförsvaret 2025–2030: Myndigheten för civilt försvar har identifierat sju typsituationer vi behöver förbereda oss på. Mcf.se

Must årsöversikt: Senaste rapporten från februari 2026. Forsvarsmakten.se

Säkerhetspolisens lägesbild: Årlig lägesbild av säkerhetshoten mot Sverige. Sakerhetspolisen.se

Försvarsutbildaren: Försvarsutbildarnas tidning med totalförsvarsinformation. Finns både i tryckt form och på nätet. Forsvarsutbildarna.se

Källkritikbyrån: Kunskap kring källkritik, konkreta guider och granskningar av påståenden på nätet. Kallkritikbyran.se

Bloggen Försvaret och säkerhet: Kungliga Krigsvetenskapsakademiens blogg. Kkrva.se

ÖVA

Sju dagar – öva för att klara en kris en vecka:

Webbutbildning och övning man kan göra på egen hand. Tar cirka 15 min. Mcf.se

Agera i krigstid: Scenariobaserad övning/spel om totalförsvaret. Tar cirka 40 min. Totalforsvarskunskap.se

Rädd eller beredd: Gruppövning för skolor, arbetsplatser, föreningar och andra grupper efter inledande filmserie. Mcf.se

FIKTIVT OM TOTALFÖRSVARET

Ibland kan fiktion vara ett bra sätt att förstå verkligheten. Här är några exempel på tankeväckande tv-serier och böcker som berör totalförsvaret, säkerhetshot och motståndskraft.

Konflikt: Finsk tv-serie. En okänd fiende attackerar och ockuperar en del av landet. Tv4play.se

Doktrinen: Svensk tv-serie om en rysk påverkansoperation mot Sverige. Tv4play.se

Vi kommer i fred: Svensk tv-serie. Ett manetliknande föremål dyker upp över Stockholm och frågan är om det vill oss illa eller kommer i fred. Tv4play.se

Ockupationen: Norsk tv-serie där Norge ockuperas av Ryssland. Viaplay.se

Tunn is: Svensk thriller-serie med fokus på Grönland, klimatfrågan och geopolitik.

Midvintermörker: Roman av författaren Lars Wilderäng om ett ryskt angrepp på Gotland.

TEXT: SARA BERGQVIST

Gällande ovanstående bilder: För tillgång till fotografernas namn, kontakta redaktionen.

OM MOBILEN OCH BETALKORTET SLUTAR FUNGERA

För att kunna blippa med kortet krävs fungerande mobilnät, datakommunikation och finansiella system – något som Finansinspektionen och Post- och telestyrelsen arbetar dagligen med. Foto: Alexanderstock23 / Shutterstock.com

Vad händer när nätet ligger nere och det inte går att betala? Post- och telestyrelsen och Finansinspektionen ska säkra systemen när samhället prövas, och leder arbetet i varsin beredskapssektor.

MOBILTELEFONEN OCH INTERNET har revolutionerat hur vi kommunicerar och lever våra liv. Att ha ständig tillgång till information, banktjänster och kontakt med andra är för de flesta av oss en självklarhet.

Samtidigt har kort- och digitala betalningar förenklats hur vi handlar, betalar räkningar och tar lån. Vi swishar, blipper och loggar in – ofta utan att fundera på vad som krävs för att systemen ska fungera. För bara några decennier sedan behövde vi gå till banken eller postkontoret för att uträtta våra ärenden.

Men vad händer om mobilen tappar täckning, internet slutar fungera eller betalkortet inte går att använda i matbutiken?

Bakom de tjänster vi tar för givna finns två av landets tolv beredskapssektorer: Elektroniska kommunikationer och post samt Finansiella tjänster. Ansvariga myndigheter är Post- och telestyrelsen (PTS) och Finansinspektionen (FI). Deras uppdrag är att se till att systemen fungerar, även när samhället utsätts för kris eller krig.

PTS ANSVARAR FÖR ELEKTRONISKA KOMMUNIKATIONER OCH POST

Som sektorsansvarig myndighet leder och samordnar PTS arbetet inom beredskapssektorn Elektroniska kommunikationer och post. I sektorn ingår Myndigheten för civilt försvar, Svenska Kraftnät, Trafikverket och de privata operatörer som driver infrastrukturen.

– Vårt uppdrag är att driva på, leda och samordna beredskapsarbetet, både inför och under kris eller ytterst krig, säger Emil Hasselström, tillförordnad enhetschef på enheten för beredskapsutveckling.

PTS driver inga egna nät eller posttjänster. Myndighetens roll är att säkerställa att tjänsterna är robusta och fungerar även under svåra påfrestningar.

– Det gör vi genom regler, men också genom att skapa förutsättningar för aktörerna att samarbeta när enskilda inte klarar situationen själva.

Myndigheten ger även stöd till åtgärder som stärker motståndskraften.

– Det kan handla om ökat fysiskt skydd eller större uthållighet vid elavbrott.

Vid en allvarlig störning är första prioritet att skapa en korrekt lägesbild.

– Det viktigaste är att snabbt få en god uppfattning om läget – och se till att de som behöver den informationen får den. Vid stora påfrestningar kan vi också samordna praktiska insatser mellan myndigheter och operatörer, till exempel vid reparationer.

DET AVGÖR OM SEKTORN FUNGERAR

Tre grundläggande beroenden avgör om kommunikation och post fungerar: el, transporter och personal.

– Det går att klara stora påfrestningar med hjälp av reservkraft. Men vid långvariga eller stora elavbrott

Ovan till vänster: Vardges Khndirian är enhetschef för civil beredskap på Finansinspektionen. Foto: Anna Nildén

Medan till vänster: Emil Hasselström är tillförordnad enhetschef på Post- och telestyrelsens enhet för beredskapsutveckling. Foto: PTS

går det inte att helt undvika konsekvenser.

Problem i transportsystemet försenar postgången och utan personal stannar verksamheten. Konsekvenserna märks snabbt i vardagen.

– Signalfel gör att tåg inte går som de ska. Det går inte att betala i affären. Läkemedel kommer inte fram. Bilen kan bli stående en vecka extra på verkstaden i väntan på en reservdel som ska komma med posten.

LÄRDOMAR FRÅN KRIGETS UKRAINA

Från Ukraina har PTS dragit lärdomar om hur näten kan hållas igång under krig.

– De har samutnyttjat olika nät för att hålla ihop kommunikationen. Vi ser också vad som krävs när personal ska jobba i väldigt osäkra miljöer.

Posten har där fått en särskild roll.

– Den har blivit en symbol för att samhället fungerar. Ukrainska posten bedriver informationskampanjer och erbjuder samhällstjänster via sina kontor och brevbärare.

SEKTOR MED STOR ANDEL PRIVATA AKTÖRER

Finansinspektionen (FI) ansvarar för beredskapssektorn Finansiella tjänster. Uppdraget är att samordna och stärka finanssektorns beredskap. I sektorn ingår även Riksgälden. Riksbanken är inte formellt en del av sektorn, men en nära samarbetspartner.

– Vi ska förbereda finanssektorn för kris och krig.

Det som utmärker vår sektor är att den främst består av privata aktörer, säger Vardges Khndirian, enhetschef för civil beredskap på FI.

Sektorn omfattar betalningar, sparande, utlåning, försäkring och kapitalmarknad.

– Majoriteten av vår tid lägger vi på att samverka med företagen för att gemensamt höja beredskapsförmågan.

Som tillsynsmyndighet ansvarar FI för att aktörerna uppfyller gällande krav. Riksbanken har ett mer operativt ansvar.

– De ser till att hela betalningsmaskineriet snurrar.

ÄNNU INGA NYA LAGAR I KRIGSTID

Idag finns en etablerad samverkansstruktur där FI och företagen träffas och arbetar med beredskapsåtgärder. Regelverket från fredstid gäller även vid höjd beredskap, men några särskilda krigslagar finns ännu inte.

– Vi har idag inget rättsligt mandat att ställa konkreta krav på att de finansiella företagen kan hantera ett krig. Men vi kommer att be om att få det verktyget.

I november 2025 publicerade FI en planeringsinriktning, en vägledning där myndigheten sammanfattar vilka åtgärder som krävs för en god beredskap.

Företagen har också delats in i tre kategorier: totalförsvarsviktiga, samhällsviktiga och övriga finansiella företag.

– Vi behöver prioritera de allra viktigaste företagen och samverka med olika intensitet beroende på nivå.

Branschen är van vid att hantera cyberattacker och påfrestningar och har sedan länge arbetat med säkerhet och motståndskraft.

Men krig som dimensionerande hotbild innebär ett skifte.

– Hela det skiftet är en stor förändring och utmaning. Och vi kan inte bortse från tredjepartsberoenden. Oavsett hur starka finansiella företag vi har så behöver också de viktiga leverantörerna hänga med och ha en motståndskraftig verksamhet.

PÅVERKAR SNABBT VARDAGEN FÖR ALLA

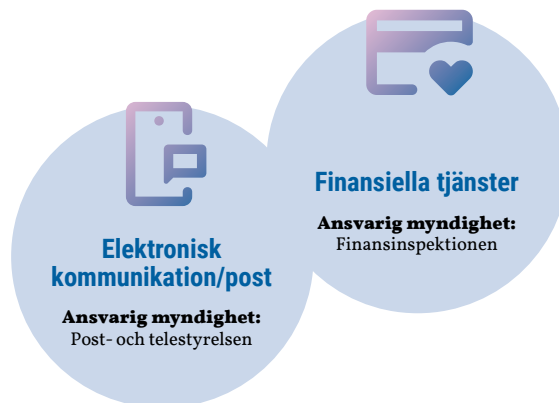
Om det finansiella systemet börjar krångla skapar det snabbt stora problem.

– Alla tjänster har en väldigt stor och bred påverkan. Utmaningen för oss är att hitta vägen till att öka robustheten i hela det finansiella systemet. Vi är inte framme, men vi har flyttat oss ganska mycket på förhållandevis kort tid, säger Vardges Khndirian.

Han betonar samtidigt vikten av samarbete:

– Det finns en stark vilja från andra myndigheter, företag och branschorganisationer att tillsammans hitta vägen framåt.

TEXT: CHRISTOFFER HIDING

● fakta

BEREDSKAPSSEKTORERNA

Det civila försvaret är indelat i tolv beredskapssektorer, till exempel energi, hälsa och finansiella tjänster. Varje sektor leds av en sektorsansvarig myndighet som samordnar arbetet mellan berörda myndigheter och, i vissa fall, privata och kommunala aktörer.

Syftet är att tydliggöra ansvar och stärka samhällets förmåga vid kris och krig. Sektorerna fungerar som samverkansnav, där aktörerna gemensamt tar fram inriktning och åtgärder. Strukturen hålls ihop av Myndigheten för civilt försvar. Läs mer i Försvarsutbildaren, nummer 1 2026.

I flera ukrainska städer har nät och andra enkla konstruktioner satts upp för att skydda civila mot drönanangrepp.
Foto: Dmytro Falkowskyi / Shutterstock.com

SÅ SKYDDAR MAN SIG MOT DRÖNARE

Drönare hotar både militära förband och civila funktioner. Här är grunderna för hur hotet upptäcks, störs och motverkas.

I RYSSLANDS ANFALLSKRIG MOT UKRAINA är hoten från luften ständigt närvarande. Hundratals attackdrönare används nästan varje natt mot både militära och civila mål – ingen går säker. Drönare har i grunden förändrat hur det moderna kriget bedrivs.

– De är förhållandevis billiga, tillgängliga och används i mycket stora antal. Kostnaden för att angräpa från luften har blivit så låg att man inte längre behöver prioritera hårt vilka mål som är värda att bekämpa, säger Hans Liwång, professor i försvarssystem vid Försvarshögskolan.

Frågan blir därför inte om drönare kommer att användas vid ett eventuellt angrepp mot Sverige, utan hur man på ett effektivt och realistiskt sätt kan skydda sig mot dem.

HUR SKYDDAR MAN SIG MOT DRÖNARE: TRE GRUNDPRINCIPER

För att beskriva hur ett försvar kan skydda sig mot drönare används en enkel modell: *upptäcka – påverka – undgå*.

Att upptäcka drönare så tidigt som möjligt är avgörande, enligt Mikael Lyth, forskningsingenjör vid FOI. Det sker genom en kombination av olika sensorer.

– Hur man upptäcker drönare beror väldigt mycket på vilken typ av hot det är. Men det handlar ofta om en kombination av sensorer, till exempel radar,

Mikael Lyth är forskningsingenjör vid FOI. Foto: Privat

passiva radiosensorer och elektrooptiska sensorer som används tillsammans, säger Mikael Lyth.

Aktiva sensorer, som radar, kan ge upptäckt på längre avstånd, medan passiva sensorer och kameror har fördelen att de inte röjer sin egen position.

– Förr eller senare upptäcker man drönaren. Utmaningen är att få tillräckligt med tid för att kunna göra någonting åt hotet.

När en drönare väl upptäckts gäller det att störa eller bekämpa den. Ett vanligt sätt är telekrig.

– Det handlar om att störa drönarens möjlighet att kommunicera eller navigera. Det är ett relativt enkelt sätt att skydda stora områden, förutsatt att drönaren är beroende av radiosamband eller satellitnavigering.

Mot mer autonoma drönare, eller drönare som följer förprogrammerade rutter, krävs kinetiska metoder, alltså att man med vapenmakt slår ut dem.

– Då använder man istället luftvärnsvapen eller andra former av bekämpning, säger Mikael Lyth.

Samtidigt är telekrig fortfarande viktigt, understryker han.

– Det tvingar motståndaren till dyrare och mer avancerade lösningar.

Den tredje principen handlar om att undgå upptäckt. I grunden bygger den på klassisk maskering och kamouflage.

– Skillnaden i dag är att hotet från luften är mer utspritt och att sensorerna har blivit bättre, vilket gör att man måste ta hänsyn till fler typer av upptäckt än bara den visuella.

Andra exempel på åtgärder är maskeringsnät, terrängval (skog istället för öppna fält) och skenmål.

– Men ett skenmål måste efterlikna det man vill skydda inte bara visuellt, utan även i exempelvis det termiska spektrat. Om objektet normalt avger värme, sänder radio eller lämnar hjulspår när det rör sig, behöver även skenmålet göra det för att vilseleda drönarens sensorer på ett trovärdigt sätt.

DRÖNARE VID CIVILA SKYDDSOBJEKT – VAD GÄLLER I FREDSTID?

Under de senaste åren har medier rapporterat om drönare kring både flygplatser och kärnkraftverk. Många har säkert ställt sig frågan varför man inte bara skjuter ner dem.

– Det går rent tekniskt. Problemet är inte den tekniska förmågan, utan konsekvenserna av att skjuta i luften över en civil flygplats, säger Hans Liwång.

Dessutom, påpekar han, har många larm i efterhand visat sig vara felaktiga. Skulle det trots allt röra sig om en drönare finns det platser där polisen har rätt att skjuta ner den, till exempel vid kärnkraftverk eller andra skyddsobjekt.

– Fokus bör ligga på att avgöra om det verkligen rör sig om en drönare, om den är farlig och om den behöver hanteras alls.

LÄRDOMAR FRÅN UKRAINA

I Ukraina pågår en ständig kapprustning, där ny drönarteknik utvecklas i snabb takt för att möta Rysslands utmattningskrigföring. De ekonomiska incitamenten är drivande – med hjälp av drönare kan man slå ut mål som kostar enorma summor. Samtidigt blir tekniken snabbt föråldrad. Det som fungerar i dag kan vara omodernt i morgon.

– Det vi ser i Ukraina förändras hela tiden. Både hot och motmedel utvecklas mycket snabbt, så tekniken blir snabbt gammal, säger Mikael Lyth.

I Ukraina är riskerna stora för ambulanspersonal, räddningstjänst och civila transporter. Efter ett angrepp

Hans Liwång är professor i försvarssystem vid Försvarshögskolan.
Foto: Anders G Warne

kan det komma nya drönare som slår mot dem som är där för att städa upp, rädda eller återbygga.

– Det skapar oro och rädsla, som gör att man tvekar inför att gå fram och hjälpa nästa gång, och något för civil personal att vara medveten om, säger Hans Liwång.

HUR SKYDDAR MAN SIG SOM PRIVATPERSON I KRIG?

För privatpersoner handlar skydd mot drönare framför allt om hur man uppträder snarare än om avancerade skyddsåtgärder.

– Det här hotet kräver inte skyddsrum. Enkla skydd, som en källare eller delar av en byggnad där man inte syns utåt, fungerar ofta väldigt bra. Det minskar avsevärt risken att bli upptäckt av en drönare.

I Ukraina ser drönarhotet inte likadant ut i alla delar av landet. Så kommer det också att vara vid ett eventuellt angrepp mot Sverige.

– Hotet varierar både över tid och beroende på var man befinner sig. Det viktiga är att man har tänkt igenom det här i förväg. Då minskar risken för panik och felaktiga beslut, avslutar Hans Liwång.

TEXT: CHRISTOFFER HIDING

● fakta

KURSER OM LUFTHOT OCH MOTÅTGÄRDER

Luftvärnsförbundet erbjuder utbildning om lufthot och motåtgärder.

Grundkursen:

- Cirka tre timmar
- Genomförs på plats efter förfrågan

Kursen vänder sig främst till:

- Chefer och befäl utan luftvärn som huvuduppgift
- Hemvärnsförband

Utbildningen kan även anpassas för andra militära förband och även civila aktörer inom totalförsvaret.

Kursen ger grundläggande förståelse för:

- Dagens lufthot, från drönare, helikoptrar och flygplan till ballistiska- och kryssningsrobotar
- Hur sensorer och vapen samverkar
- Vilka motåtgärder som finns även för förband utan eget luftvärn

Besök Luftvärnsförbundets webbplats <https://luftvarn.se/lm/> för mer information och intresseanmälan.

NOTISER FRÅN FÖRBUNDEN

STUDIEBESÖK PÅ TELESEUM LOCKADE STORT INTRESSE

STOCKHOLMS SIGNALBEFÄLSFÖRENING, tillhörande Försvarsutbildarna, genomförde ett uppskattat studiebesök vid Teleseum i Enköping. Totalt deltog 20 personer i arrangementet, som präglades av stort engagemang och många intresserade frågor från deltagarna.

Gruppen samlades först i museets filmsal för en gemensam introduktion. Därefter delades deltagarna upp i tre mindre grupper för den guidade visningen. Programmet bestod av tre olika stationer där kunniga guider berättade om museets uppdrag, historia och de tekniska samlingarna.

Intresset var stort och deltagarna passade på att ställa många frågor, vilket gjorde att visningen drog ut något på tiden – något som snarare bidrog till en ännu mer givande upplevelse.

Besöket avslutades med en måltid som tillagades på plats. Maten serverades av guiderna själva, denna gång upplädda som hovmästare.

Responsen från deltagarna var mycket positiv. Flera uttryckte att de var imponerade av både museet och arrangementet och visade intresse för att delta i kommande aktiviteter.

Sammantaget blev det en både lärorik och trevlig dag som gav mersmak för framtida studiebesök.

TEXT OCH FOTO: HÅKAN SÖDERHOLM

Ett lyckat studiebesök på Teleseum.

ANNONS

MEDLEMSFÖRMÅNER

för **Försvarsutbildarna** via Militum Respons

Bli medlem hos Militum Respons för att ta del av unika erbjudanden & rabatter.

Medlemskapet är gratis. För att registrera dig följer du instruktionerna under "Mina Sidor" på forsvarsutbildarna.se

MM SPORTS

Skruvat.se

X-ZERO
FOCUS & ENERGY FORMULA

Terräng
UTRUSTNING FÖR UPPGIFTEN

LUFTVÄRNSFÖRBUNDET – FIRAR 100 ÅR HELA 2026

FIRANDET AV LUFTVÄRNSFÖRBUNDETS hundraårsjubileum fick en rivstart den 4 februari med ett högnivå-seminarium i Stockholm. Under seminariet samlades politiker, militära chefer, näringslivsföreträdare, journalister och intresserade medlemmar för att diskutera luftvärnets historiska utveckling och dess framtida utmaningar. Flera välkända talare bidrog med spännande perspektiv och det bjöds även på engagerade paneldiskussioner.

Seminariet genomfördes i SAABs showroom i centrala Stockholm. Först ut på scen var försvarsminister Pål Jonsson som utfrågades av Luftvärnsförbundet – och sedan också fick frågor från publiken.

Ämnena i utfrågningen var blandade – alltifrån Sveriges stöd till Ukraina (senast gällande luftvärnskanonen Tridon Mk 2 i samverkan med Danmark), regeringens krav på en snabbare upprustning av försvaret, en satsning på territoriellt luftvärn samt, inte minst viktigt, regeringens beslut om mer pengar till frivilligförsvaret redan 2026.

Chefen för armén, generalmajor Jonny Lindfors fick flera frågor om luftvärnets plats inom Försvarsmakten. Även han poängterade vikten av ett förstärkt luftvärn och pekade på de beslut som redan fattats av gäller förstärkningar.

Den civila sidan representerades av Gunilla Runberg, kanslichef på Östra Civilområdet. Hon redogjorde bland annat för hur civilsamhället arbetar för att stötta det militära försvaret.

Brigadgeneral Johan Jönsson, ordförande i Luftvärnsförbundet, tidigare luftvärnsinspektör och chef Lv 6, numera på Högkvarteret, gav sin vision av hur det svenska luftvärdet kan komma att utvecklas.

Hundraårsfirandet fortsätter hela året, bland annat med "luftvärnsfrukostar" där aktuella teman tas upp, samt kvällssändningar på Zoom med samma teman för Försvarsutbildarnas medlemmar. Dessa digitala möten ger alla möjlighet att delta, oavsett var i landet man befinner sig.

Höjdpunkten i firandet är den stora luftvärnsutställningen i centrala Stockholm den 22 augusti. Utställningen kommer att visa både historiska och moderna luftvärnssystem, och besökare får chansen att lära sig mer om teknisk utveckling samt prata med personal från Försvarsmakten och industrin. Det blir ett fint tillfälle att samla hela luftvärnsfamiljen och blicka framåt.

Ytterligare ett märkesdatum är den 14 november, då jubileumsversionen av den årligen återkommande Luftvärnsdagen genomförs i Stockholm.

Läs mera om jubileumsprogrammet här intill.

TEXT: ANDERS GUMMESSON, LUFTVÄRNSFÖRBUNDET

På podiet Gunilla Runberg, kanslichef Östra civilområdet, brigadgeneral Johan Jönsson, försvarsminister Pål Jonsson och chefen för armén, generalmajor Jonny Lindfors. Foto: John Fürstenbach

JUBILEUMSPROGRAM

Aktiviteterna under Luftvärnsförbundets 100-årsjubileum avlöser varandra. Programmet nedan är vad som är planerat idag – mer kan tillkomma. Målgruppen/deltagare i de olika aktiviteterna framgår av förklaringen längst ned.

23/4 KVÄLLSFÖRELÄSNING VIA ZOOM (F)

Svenskt luftvärn, uthålligt luftförsvar för avskräckning och skydd. *Johan Jönsson*

21/5 LUFTFÖRSVARFRUKOST (I)

28/5 KVÄLLSFÖRELÄSNING VIA ZOOM (F)

Luftnot/luftförsvar och krigsmoral i teori och praktik.

Försvarsmaktens forskningschef David Bergman

22/8 LUFTVÄRNSDEMONSTRATION (A)

Stockholm. Öppet för allmänheten kl 12.00–16.00

Utställning av luftvärnsutrustning, från 1936 till vad som ännu inte är levererat. Uppträdande av Försvarets Fältartister

29/8 ÅTERBESÖK I ROSLAGEN (L)

Luftvärnsförbundshistoria/-er Norrtälje Luftvärnsmuseum

Vaddö Kursgård, middag och ev. övernattnings

17/9 LUFTFÖRSVARFRUKOST (I)

24/9 KVÄLLSFÖRELÄSNING VIA ZOOM (F)

Ämne och inledare ej fastställda

15/10 LUFTFÖRSVARFRUKOST (I)

22/10 KVÄLLSFÖRELÄSNING VIA ZOOM (F)

Luftförsvar och skydd av hemort och infrastruktur i Sverige

(inom Nato). *Chefen för Luftstridsskolan Carl Bergqvist*

14/11 LUFTVÄRNSDAG (F)

En heldag med föredrag om luftförsvar.

A = Allmänheten

F = Försvarsutbildarnas medlemmar

I = Särskilt inbjudna gäster

L = Medlemmar i Luftvärnsförbundet

INFORMATION TILL GÖTEBORGS KOMMUNLEDNING VID SISJÖNS SKJUTFÄLT

DEN 23 FEBRUARI INFORMERADE Försvarsutbildarna Göteborg kommunledningen i Göteborg om Försvarsutbildarnas verksamhet i samband med en pågående Grundläggande soldatutbildning för frivilliga (GU-F).

Representanter från Göteborgs kommun var inbjudna till värmestugan vid Sisjöns skjutfält, där informationsmötet genomfördes under typiska vinterförhållanden med snö på marken, regn i luften och några plusgrader.

Bland deltagarna fanns kommunstyrelsens ordförande Jonas Attenius (S), andre vice ordförande Axel Josefson (M) samt kommunfullmäktigeledamoten Eva Flyborg (L), tillsammans med ytterligare representanter från kommunen.

Försvarsutbildarnas regionala utbildningsledare Erik Sielaff gav en övergripande presentation av de frivilliga försvarsorganisationerna och Försvarsutbildarnas verksamhet. Kurschefen för GU-F, Bengt Palm, informerade därefter om utbildningens innehåll och den verksamhet som pågick på skjutfältet. Besöket avslutades med en rundtur till en av skjutstationerna.

Upphov till besöket startade redan under Beredskapsveckan förra året då bland annat Försvarsutbildarna Göteborg och Svenska Lottakåren träffade flertalet politiker och i samband med det gjorde en preliminär inbjudan till kursen. Förutom

att se verksamheten fick besökarna även information om vad de frivilliga försvarsorganisationerna kan bidra med till totalförsvaret i Göteborg och de uttryckte en uppskattning att vi medverkar till folkförankringen av totalförsvaret.

TEXT OCH FOTO: BERTIL GARPLAND

Erik Sielaff presenterar Försvarsutbildarnas verksamhet för inbjudna representanter från Göteborgs kommun.

FULL AKTIVITET MED FÖRSVARsutbildarna KRONOBERG

20 ungdomar från Halland, Norra Småland och Kronoberg lyssnar till föreläsning om försvarsmedicin. Foto: Jani Korkemaa

CBRN i både teori och praktik avhandlas på GU-F:en. Foto: Jani Korkemaa

DEN SENASTE TIDEN har Försvarsutbildarna Kronoberg arrangerat flera olika kurser på Kosta skjutfält, och fler väntar i sommar.

I slutet av januari genomförde Kronoberg i samarbete med Försvarsutbildarna i Halland och Norra Småland en 20 timmars gemensam baskurs för 20 ungdomar från de inblandade förbunden. Ungdomarna fick utbildning i totalförsvarsupplysning, idrott och friskvård, inre tjänst, militärt uppträdande och försvarsmedicin. Parallellt genomförde instruktörer från Försvarsutbildarna Norra Småland vidareutbildning för tolv ungdomar som redan gått baskursen. De fick lära sig sambandstjänst med signalering, radiolära, materielltjänst samt en tillämpad övning.

I månadsskiftet februari-mars ansvarade Kronoberg för kursen Grundläggande soldatutbildning för frivilliga (GU-F) med 22 blivande specialister till Hemvärnet. Deltagarna var 19-55 år, kom från Östersund i norr till Malmö i söder och ska nu vidareutbilda sig till sjukvårdare, signalister, fordonsförare och hundförare m.m.

TEXT: ANNIKA SAND

LYCKAD ÖVNING MED VÄRDEFULLT EFTERSPEL

EN ISANDE KALL FEBRUARIMORGON förberedde sig ungdomarna i Försvarsungdom Halland för att lämna Ringenäs skjutfält efter avslutad helgövning. De hann dock inte ut från området förrän de överraskades av en dramatisk trafikolycka med en mängd skadade personer. Utan förvarning fick de 29 ungdomarna prova sina nyvunna sjukvårdskunskaper i en verklighetstrogen övning.

Scenariot var en kraftfull krock mellan två bilar som resulterat i fastklämda personer, människor i chock och personer med olika typer av skador. Ungdomarna fick prova att bemöta skadade, bedöma skador, utföra hjärt-lungräddning, larma 112, prata med media och mycket mer.

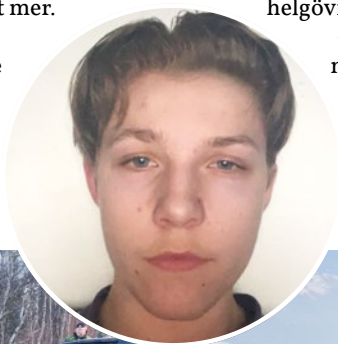
Övningen genomfördes tillsammans med Ungdomsbrandkåren i Halmstad som förstärkte räddningsarbetet med 15 ungdomar, släckbilar och diverse kraftfulla verktyg för att klippa upp bilar.

Ungdomsledare Valle Jacklin från Försvarsungdom Halland är nöjd med helgövningen och berättar samtidigt att en av ungdomarna fick användning av sina nya kunskaper i ett skarpt läge redan samma dag.

– Jag har fått berättat för mig att Rasmus undersökte och bedömde kvinnans skador och ringde 112. Han och hans kompis höll kvinnan lugn och varm samtidigt som Rasmus hade kontakt med SOS Alarm via telefon. Efter en stund anlände ambulans och polis till platsen och Rasmus kunde redogöra för händelseförloppet och sina observationer innan professionell vård tog över ansvaret, precis som han lärt dig på helgövningen.

– Detta är ett tydligt bevis på det fantastiska med utbildning, våra ungdomar gör skillnad på riktigt!

TEXT: ANNA WIDERBERG

Ungdomar från Försvarsungdom Halland övar sjukvård i ett realistiskt olycksscenario. Foto: Anna Widerberg. / Lilla bilden: Rasmus Andersson. Foto: Privat

ANNONS

Välkomna att söka bidrag för åtgärder som bidrar till stärkandet av Sveriges försvar och fredsbevarande åtgärder.

Berättigade att söka är frivilliga försvarsorganisationer och organisationer som verkar för stöd till samhälle och individer.

Ansökningar kan göras under två perioder per år:
1 april – 1 september och 1 oktober – 1 mars

För ansökningsformulär och mer information, se hemsidan.

www.kallvikenstiftelsen.se

Nina Larsson. Foto: Kristian Pohl AB / Regeringskansliet

KRÖNIKAN

JÄMSTÄLLDHET ÄR EN STRATEGISK NÖDVÄNDIGHET

JÄMSTÄLLDHET HANDLAR OM den egentligen inte så revolutionerande idén att alla människor borde få möjligheten att utveckla sin fulla potential, oavsett kön. Det är ingen lyxfråga att ägna sig åt vid sidan av, tvärtom – jämställdhet är centralt för hela vårt samhällsbygge.

Det finns flera omfattande studier som tydligt visar att jämställdhet ger högre lönsamhet. Jag har också sett vilken effekt olika perspektiv har i komplexa beslutsmiljöer. När individers potential tas tillvara och kvinnor och män båda ges förutsättningar att bidra, stärks analysförmågan, robustheten och innovationskraften.

EN STYRKEFAKTOR

När jag på 90- och 00-talet först engagerade mig i Försvarsmakten skrev jag ett PM om jämställdhet för att mina kadettkollegor på yrkesofficersprogrammet bättre skulle förstå och därmed mer effektivt kunna arbeta för jämställdhet. Rapporten tog upp en rad exempel på hur olika små och stora detaljer inte var skapade för att det fanns soldater av båda könen och hur de tillsammans bildade en norm där jag inte passade in. Vi hade väldigt bra diskussioner efter det och jag tror att det gjorde skillnad.

När Sverige nu skyndsamt rustar upp totalförsvaret är det därför avgörande att vi gör det med jämställdhet som både medel och mål. Sveriges totalförsvaret är inte bara materiel, mobilisering och logistik – det bygger på värderingar, på tillit och på människors vilja att bidra. Och där är jämställdhet en styrkefaktor.

I dag står vårt land inför hot som ser annorlunda ut än kalla krigets lineära konflikter. Det är inte bara missiler och drönare som kan skada vår säkerhet utan andra påverkansoperationer, inte minst digitalt, så som systematiskt hat, hot och desinformation. Detta "krig på sociala medier" hotar och undergräver jämställdheten med algoritmer och innehåll som har kvinnor och HBTQI-personer som både måltavla och slagträ.

Detta ständigt pågående underminerande av jämställdhet får konsekvenser. Ett samhälle där delar av befolkningen tystas av hat, hot eller strukturella hinder förlorar kapacitet och förmåga – det handlar också om rekrytering, ledarskap och engagemang för totalförsvaret. Därför att motståndskraft också handlar om förtroende. Om medborgare upplever att de är en självklar del av totalförsvaret ökar viljan att bidra, att utbilda sig och att ställa upp när det krävs. Omvänt riskerar vi att undergräva försvarsviljan om människor känner sig osynliggjorda eller ifrågasatta eller att man inte ges möjlighet att bidra på lika villkor.

STORA RISKER

Ändå har vi så svårt att släppa våra förutfattade meningar, traditioner och förlegade normer. Men så är det heller inte tiden vi slåss mot, utan krafter som vill ha något annat än jämställdhet. Internationell rapportering visar att hot, hat och trakasserier får många kvinnor att lämna politiken eller själv censurera sig, vilket i sin tur underminerar både jämställdhet och demokratisk representation.

Totalförsvaret omfattar allt från sjukvård och energiförsörjning till it-säkerhet och civilt ledarskap. Kvinnor är i majoritet inom flera av dessa områden. Men om klimatet för deltagande försämras – om digitala plattformar och samhällsdebattens kultur gör att röster tystnar, eller att människor tvekar att engagera sig, då förlorar vi fler resurser än vi kanske först tänker på.

I tider av osäkerhet har vi inte råd att avstå från någon del av vår potential. Om vi tillåter strukturella hinder att tränga undan människor från att delta fullt ut i totalförsvaret eller ens i arbetslivet, förlorar vi vår motståndskraft. Jämställdhet är ingen sidofråga, det är en strategisk nödvändighet.

NINA LARSSON, jämställdhetsminister och reservofficer (tjänstledig)

FÖR DIN SÄKERHET

Du har ett eget ansvar

Är du förberedd med:

- Vatten
- Mat
- Värme
- Information

FRIVILLIGHET SOM LIVSSTIL

Bengt-Olof Svensson (mitten) är en av Försvarsutbildarnas erfarna kurschefer. Foto: Claes-Håkan Carlsson

Bengt-Olof Svensson kan inte erinra sig om hur livet var innan beredskap och totalförsvar tog upp hans tid och att lägga dessa nyckelord på hyllan är inte aktuellt.

NÄR VI TALAS VID ÄR DET FÖRMIDDAG och Bengt-Olof Svensson sitter fortfarande i morgonrocken i soffan med en kopp kaffe i handen. Jag kan se framför mig hur han läser sig igenom tjocka buntar papper från Kungliga Krigsvetenskapsakademien och Myndigheten för civilt försvar, som ligger framför honom. Historia är ett stort intresse. Och en sak vet han. Världen ser inte alltid ut som politikerna förmedlar.

–Min nyfikenhet vaknade i fjortonårsåldern. Jag gick med i Försvarsutbildarnas föregångare, FBU, frivillig befälsutbildning, åkte iväg på utbildningar, var borta från föräldratrygghet och blev fostrad av kamraterna. Det var en tid som fick mig att växa som person, berättar Bengt-Olof Svensson som minns stoltheten över förtroendet att få föra befäl och tränas i ledarskap. I backspegeln konstateras lärdomar som format ett helt yrkesliv.

NYFIKEN PÅ DET CIVILA

Yrkeslivet inleddes i Försvarsmakten i Eksjö där han blev kvar under flera år. Men han ville veta hur ett starkt totalförsvar ser ut även från det civila hållet och tog anställning hos Statens Järnvägar, för att sedan gå vidare till Banverket och Trafikverket.

Det formella arbetslivet var över 2018. Men Bengt-Olof Svensson slog inte av på takten. Försvaret av Sverige slutade inte att vara ett kall.

–Frivilliguppdragen inom Försvarsutbildarna är utvecklande för mig. Alla dessa kurser jag haft och människor jag träffat, som ger mig sin syn på saken, ger tillvaron mening. Vi lär oss så mycket av varandra.

–Vad som driver mig? Det är inte så mycket för- eller efterarbetet kring en kurs, som själva mötet med människorna jag träffar. När jag i min roll som förmedlare av kompetens, även får ta del av andras funderingar och kunskaper, så ger det mig så mycket tillbaka. Det är det som driver mig.

ÖKANDE UPPDRAG

Han ser hur uppdragen inom frivilligheten ökar. Men också att det finns en hel del stuprörstänk i organisationen.

–Det fattas hängrännor. Vi behöver hjälpa varandra utan revirtänk. Försvarsutbildarna måste vara förberedda med kurschefer och instruktörer och äta oss lagom med uppdrag. Vi måste kunna fullfölja våra åtaganden.

TID FÖR PRIVATLIV?

Han är ofta på resande fot. Träffande nog mötte han sin hustru när han var kurschef och hon var elev. Han har också två barn i 40-årsåldern och fyra barnbarn. Man skulle kunna tänka sig att dagarna är fyllda nu?

–Nej då. Jag släktforskar också och sitter i ledningsgruppen för "Aktiespararna". Jag försöker vara strukturerad och disciplinerad för att hinna med allt jag vill. Men ibland ramlar saker mellan stolarna. Jag vill ju så mycket.

Så nej. Det är inte läge att dra sig tillbaka. Inte ens för Bengt-Olof Svensson som i år kommer jag att vara kurschef på fem kurser.

TEXT: BEATA HANSSON

● fakta

BENGT-OLOF SVENSSON

Ålder: 71

Bor: Nässjö

Utbildning i urval: officersutbildning, Försvarshögskolan, Totalförsvarets skyddscentrum

Planer framåt: Fortsätta att bidra.

Hemvärnets förmåga höjs genom ny teknik

UNDER 2026 FORTSÄTTER Hemvärnet prov och försök på systemet ATAK som en del i förbandens tekniska utveckling. Systemets många olika funktioner skulle innebära stora framsteg i att effektivisera inhämtning och delning av information, berättar Försvarsmakten i en artikel på sin hemsida.

ATAK, Android Team Awareness Kit, är en applikation anpassad för android-mobiler som möjliggör direkt kommunikation, delning av information mellan ledningsnivåer och uppkoppling mot ett flertal olika sensorer. Direktuppkopplingen i systemet gör det möjligt att skapa och

delar en gemensam lägesbild mellan flera olika enheter och följa lägesbilden i realtid, ändra ner på soldatnivå.

Till skillnad från ordinarie arbetssätt kan informationen delas i realtid och till samtliga enheter inom förbanden.

Projektet leds av Hemvärnets stridsskola och har fram till nu genomförts med förband inom Västra militärregionen. Responsen har under försöksperioden varit ihållande positiv. Under 2026 kommer försöket därför utökas ytterligare och involvera förbandsenheter runt om i hela landet.

HMS Nyköping är först ut med att testa ny förmåga mot drönare

UNDER 2025 har ett arbete genomförts i syfte att uppdatera sensorn på korvett typ Visby för att kunna bekämpa mycket små drönare med spaningsradar samt pjäs, berättar Försvarsmakten i en nyhetsartikel på sin hemsida.

Den senaste uppgraderingen innebär att fartyget kan upptäcka små mål och skjuta på långt avstånd. HMS Nyköping var först ut med att genomföra skarpa tester till sjöss. Testerna innebar nedskjutning av en mycket liten drönare på flera kilometers avstånd – vilket genomfördes med mycket goda resultat.

– HMS Nyköping har på mycket kort tid installerat och verifierat uppgradering av diverse sensorer. Detta har lett till att fartyget har ökat den operativa förmågan till att lokalisera, följa och slutligen bekämpa farkoster som kan agera som hot mot enheten, säger örlogskapten Hugo, fartygschef på HMS Nyköping.

Den här uppgraderingen har genomförts mycket snabbt och är ett resultat av ett bra och nytänkande samarbete mellan Försvarsmakten, FMV och industrin.

Svensk totalförsvarsplanering genom lärdomar från Kiev

MYNDIGHETEN FÖR civilt försvar har sammanställt viktiga iakttagelser från den pågående krigssituationen i Ukrainas huvudstad Kiev. Motståndskraften och beredskapslösningarna som uppvisas i huvudstaden bidrar med kunskap och insikter av relevans för det svenska försvaret, skriver Myndigheten för civilt försvar i en artikel på sin hemsida.

Sedan februari 2022 har påverkan på det ukrainska samhället varit massiv. Trots detta har Kiev och dess invånare utvecklat flera anpassningar och motåtgärder, och beredskapen har utvecklats över tid. Vikten

av att följa krigets utveckling i Ukraina och samla erfarenheter betonas av Mikael Frisell, generaldirektör på Myndigheten för civilt försvar.

Kievs situation liknar en av de typsituationer som Myndigheten för civilt försvar och Försvarsmakten har identifierat som vägledande för svensk totalförsvarsplanering.

Bristande resurser har tvingat fram nya innovativa lösningar. Digitala verktyg, flexibla arbetsformer och stöd till entreprenörer har blivit avgörande för att upprätthålla beredskap och framtidstro.

Försvarsmakten 2025 – ett år av handlingskraft och effekt

FÖRSVARSMAKTEN VÄXER och blir starkare. Pågående upprustning har stärkt Sveriges militära förmåga genom ökning av personal och materiel i krigsorganisationen, skriver Försvarsmakten i en nyhetsartikel på sin hemsida.

Det säkerhetspolitiska läget i närområdet har präglat årets verksamhet. Medlemskapet i Nato innebär att försvaret av Sverige är oskiljaktigt från försvaret av alliansen och att försvaret av Nato ytterst är ett försvar av Sverige.

– Krigsorganisationen fortsätter att växa i både volym och

förmåga. Vi tillför både personal, kvalificerad materiel och infrastruktur i en takt vi inte har sett på mycket länge, säger överbefälhavare Michael Claesson.

Under 2025 levererades bland annat granatkastarpansarbandvagnar, splitterskyddade pansarterrängbilar. De första leveranserna av ett nytt buret luftvärnssystem har mottagits. Försvarsmakten har också förstärkts genom leveranser av finkalibrig- och artilleriammunition, röjdykfartyget HMS Sturkö och av ubåten HMS Halland, efter modifieringar.

En bataljon från P 7 ingick i en multinationell brigad i Lettland. Foto: Amanda Gahm / Försvarsmakten

Försvarsmakten satsar på rymden

MED START UNDER 2026 kommer ett tiotal svenska satelliter höja den operativa förmågan och stärka både Sveriges och Natos förmåga i rymddomänen. Genom nya avtal som Försvarets materielverk (FMV) tecknat kommer spanings- och övervakningsresurser från rymden att levereras till Försvarsmakten, skriver Försvarsmakten i en nyhetsartikel på sin hemsida.

– För Sverige innebär det här ett rejält kliv framåt när det gäller Försvarsmaktens utveckling av rymdförmågor, vilket det skärpta säkerhetsläget kräver. Detta bidrag till den kollektiva förmågan inom Natos samtliga domäner är av stor strategisk vikt, säger Försvarsmaktens rymdchef flottilljamaral Anders Sundeman.

På uppdrag av Försvarsmakten har FMV tecknat avtal med två satellitleverantörer, det amerikanska företaget Planet

Labs och finska ICEYE. Avtalet löper på flera år och omfattar anskaffning av satelliter och satellitdata, där de första satelliterna kommer att skjutas upp redan under 2026.

Egna operativa satelliter 2030 var det tidigare målet men nu sker det redan i år. Foto: Försvarsmakten

Försvarsmaktens första jämställdhetskonferens delade ut pris

NÄRMARE 250 PERSONER deltog under den två dagar långa konferensen. Förutom ÖB talade bland andra jämställdhetsminister Nina Larsson och Irene Fellin, Natos generalsekreterares representant för Kvinnor, fred och säkerhet (KFS) skriver Försvarsmakten i en artikel på sin hemsida.

– En jämställd verksamhet stärker vår trovärdighet, vår folkförankring och vår krigföringsförmåga. Jag är trött på att höra att jämställdhetsarbete inte hinns

med. Det är precis tvärtom. Jämställdhet är en del av uppgiften. Alla i Försvarsmakten ska kunna lösa sin uppgift. Alltid. Oavsett, sa ÖB Michael Claesson.

Under konferensen delades också ett nyinrättat jämställdhetspris ut. Årets, och den första vinnaren, av Försvarsmaktens jämställdhetspris blev överste Stephan Sjöberg, regementschef vid Bodens artilleriregemente. Priset fick han för sitt mycket engagerade och långsiktiga arbete för jämställdhet och jämlikhet.

Dålig beredskap hos många företag

SVENSKA FÖRETAG är en del av vår motståndskraft. Men en färsk Novusundersökning visar att bara en tredjedel av företagen har en förberedelse inför höjd beredskap eller krig och endast fyra av tio företag är förberedda inför en större samhällskris. Tidsbrist uppges vara den största utmaningen, skriver Myndigheten för civilt försvar i en nyhetsartikel på sin hemsida.

– När omvärldsläget försämrar blir företagens beredskap en central del av Sveriges förmåga. Resultaten är en tydlig signal om att arbetet behöver skyndas på. Vi behöver tillsammans stärka förberedelserna, säger Mikael Frisell, generaldirektör.

Ett steg för att stärka företagens förmåga är att Myndigheten för civilt försvar tidigare i år skickade ut broschyren Beredskap för företag – Om krisen eller kriget kommer till 130 000 arbetsställen i Sverige.

– När vi rustar för krig klarar vi också kriser. Dagens säkerhetsläge kräver att vi planerar för situationer där normaliteten inte återvänder på länge. Företag som förbereder sig bidrar till att samhället fungerar även under svåra förhållanden, säger Mikael Frisell.

Broschyren har skickats ut till alla företag med minst fem anställda. Foto: Melker Dahlstrand / Myndigheten för civilt försvar

Ny handbok inför framtida pandemier

EN NY HANDBOK ska ge beslutsfattare bättre stöd inför framtida pandemier, skriver FOI i en nyhetsartikel på sin hemsida. I ett nationellt samarbete mellan Chalmers, Folkhälsomyndigheten, Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) och Försvarsmakten har forskare och experter tagit fram praktisk vägledning för hur matematiska modeller kan användas som beslutsunderlag – och hur modellresultat kan kommuniceras när osäkerhet och tidspress präglar krislägen.

Handboken *Handbook of Mathematical Modelling of Infectious Diseases for Decision-Making* är framtagen för att fungera som ett praktiskt stöd till både modellerare och beslutsfattare i smittskyddssituationer.

Fokus ligger på hur matematiska modeller kan användas för att skapa förståelse, väga olika handlingsalternativ och tydliggöra osäkerheter i beslutsunderlag. Handboken lyfter behovet av bättre samverkan mellan akademi och myndigheter.

Svenskt stridsflyg på Island bidrar till Natos luftförsvar i Arktis

SVERIGE BIDROG under februari och mars till Natos incidentberedskap på Island inom ramen för Nato Air Policing. I samband med insatsen besökte överbefälhavare Michael Claesson Keflavik flygbas och träffade både den svenska kontingenten och isländska företrädare för försvar och säkerhet, skriver Försvarsmakten i en artikel på sin hemsida.

– Det här är ett tydligt uttryck för att Sverige tar ansvar i alliansen. Vi bidrar med operativ förmåga där den behövs och gör det tillsammans med nära

allierade i ett strategiskt viktigt område, säger överbefälhavare Michael Claesson.

Det svenska bidraget omfattade drygt 100 personer från Skaraborgs flygflottilj, F 7, Upplands flygflottilj, F 16, Flygstaben och Luftstridsskolan. Förbandet bestod bland annat av stridsflyg med Jas 39 Gripen samt stab, bevakning, stridsledning, meteorologer, logistik och stöd. Insatsen är Sveriges första Air Policing-uppdrag på Island och den tredje stridsflyginsatsen i Nato på ett år, efter två tidigare insatser i Polen.

Incidentberedskapen delas mellan olika medlemmar i alliansen. Foto: Försvarsmakten

Stärkt civilt försvar i Östersjöregionen

DEN 3-4 MARS samlades tio Östersjöländer i Stockholm för att ta nästa steg i det gemensamma arbetet med att hantera stora gränsöverskridande befolkningsrörelser som kan uppstå från länder och områden som ligger nära hot från fiende, skriver Myndigheten för civilt försvar i en artikel på sin hemsida.

Sedan tidigare har Myndigheten för civilt försvar i uppdrag att tillsammans med det finska inrikesministeriet ta fram en gemensam plan för hur större gränsöverskridande befolkningsrörelser ska hanteras.

Sverige har tagit initiativ till att utvidga det svensk-finska

samarbetet till hela Östersjöregionen. Finland, Norge, Danmark, Island, Estland, Lettland, Litauen, Polen och Tyskland har tillsammans med Sveriges regering tecknat ett Memorandum of Understanding (MoU) om befolkningsskydd och hantering av större befolkningsrörelser över gränserna.

– I en tid när gränsöverskridande samverkan krävs visar Östersjöregionen en unik förmåga att agera tillsammans. Vår samverkan är en styrka och vi står enade när det gäller att skydda civilbefolkningen, säger Mikael Frisell, generaldirektör, Myndigheten för civilt försvar.

Under två dagar samlades höga företrädare från civila och militära myndigheter. Foto: Melker Dahlstrand / Myndigheten för civilt försvar

Flygbasjägarna övade med Danmark på Grönland

SVENSKA FLYGBASJÄGARE deltog i den danska övningsserien Arctic Endurance 26 på Grönland. Förbandet ombaserades med transportflyg från Sverige för att stärka säkerheten i området och öva försvaret av Natos norra flank, skriver Försvarsmakten i en artikel på sin hemsida.

Övningsserien är en del av Arctic Sentry där flygvapnet bidrar både med en pluton flygbasjägare från Blekinge flygflottilj och stridsflyg ur Natos incidentberedskap på Island. De svenska bidragen är insatta under februari och mars och flygbasjägarna övar på Grönland under ett par veckor.

– Vi har ett bra och nära samarbete med Danmarks försvarsmakt sedan lång tid tillbaka. På Grönland utvecklar vi förbandets förmågor i en krävande miljö med fokus på strid, förflyttning i svår terräng, sjukvård och samövning med allierade, säger flygbasjägarnas kompanichef Emil från Blekinge flygflottilj.

– Aktiveringen och ombaseringen med Transportflygplan 84 Hercules visar att flygvapnet snabbt kan flytta personal och utrustning på ett säkert och skyddat sätt.

Uppdraget påbörjas med marsch ut mot övningsområdet. Foto: Hannes Holmström / Försvarsmakten

Spioneriet i Europa blir mera komplext

SPIONAGE PÅGÅR kontinuerligt i samhället och sker ofta i vår direkta närhet, skriver FOI i en artikel på sin hemsida. Det omfattar inte enbart säkerhetsklassificerad information utan även annan skyddsvärd information, exempelvis uppgifter om organisation, personal, tekniska system och leverantörer. En ny forskningsrapport från FOI visar att underrättelseverksamhet pågår här och nu, och att spionage i dag utgör en integrerad del av Europas säkerhetspolitiska landskap.

Rapporten är skriven på uppdrag av Säpo, FRA och Must. Forskarna har analyserat öppna

fall av personer som dömts för spionage i Europa mellan 2008 och 2024. De har använt öppna källor om dömda individer samt intervjuat åklagare, journalister och forskare i olika länder. Totalt identifierades 70 fall, fördelat på 20 länder.

– Vi har undersökt vilka stater som gett spionerna uppdrag, hur de blev rekryterade, deras metoder, motiv och vad de spionerade på. Vi har identifierat tio olika typer av spioner och analyserat deras drivkrafter, säger Elina Elveborg Lindskog, forskare och projektledare för studien.

MCF och Vinnova satsar på innovation för det civila försvaret

NU STARTAR ett långsiktigt samarbete för att stärka det civila försvaret genom nytänkande och innovation. Myndigheten för civilt försvar, MCF, och Vinnova har skrivit under en överenskommelse om ett Nationellt innovationsprogram för civilt försvar, berättar MCF i en nyhetsartikel på sin hemsida.

Programmet är på tre år och den första insatsen som startar i vår kommer vara en öppen utlysning som handlar om skydd av civilbefolkningen.

Bakgrunden till satsningen är att Myndigheten för civilt försvar fått i uppdrag av regeringen att vidta åtgärder för en starkt innovationsförmåga inom det civila försvaret. Överenskommelsen signerades av Mikael Frisell, generaldirektör för Myndigheten för civilt försvar och Darja Isaksson, generaldirektör för Vinnova den 19 januari 2026.

– Att kombinera beredskap, civilt försvar och innovation är inte bara en säkerhetsfråga. Det är en framtidsfråga för Sverige, säger Darja Isaksson.

Försvarsmakten stöttar och lär av Ukraina

I FYRA ÅR har det ukrainska folket försvarat inte bara sin, utan även Europas, frihet. Deras erfarenheter bidrar till viktiga lärdomar för Sverige och Försvarsmakten.

– I fyra år har Ukraina försvarat sin frihet under mycket svåra förhållanden. Det påminner oss om krigets brutalitet och om varför ett starkt försvar är avgörande, säger överbefälhavare Michael Claesson i en nyhetsartikel på Försvarsmaktens hemsida.

Sverige fortsätter att stödja Ukraina med utrustning, materiel

och utbildning – så länge det krävs. Samtidigt har Ukraina visat stor öppenhet när det kommer till att dela med sig av erfarenheter och lärdomar av kriget.

En av de tydligaste lärdomarna från kriget är användandet av obemannade system. Utöver att attackera mål används de för bland annat spaning, bekämpning, logistik och sjuktransporter.

En annan viktig lärdom är vikten av tempo och en hög anpassningsförmåga. Ukraina har utvecklat sitt lärande där teknik och taktik snabbt förändras utifrån erfarenheter.

SE-Alert implementeras under 2026

SVERIGES CIVILA FÖRSVAR fortsätter att stärkas. En viktig del i detta är att utveckla och modernisera varningssystemen, så att allmänheten kan nås snabbare, mer precist och genom fler kanaler. Flera parallella arbeten pågår för att höja förmågan att varna befolkningen vid allvarliga händelser – bland annat SE-Alert. Detta skriver Myndigheten för civilt försvar i en artikel på sin hemsida.

Under 2025 mottog Myndigheten för civilt försvar ett uppdrag från regeringen om att införa SE-Alert. SE-Alert blir en VMA-kanal som skickar ut Viktigt meddelande till allmänheten direkt i mobiltelefonen via cell broadcast-teknik. Cell broadcast är en teknik där beredskapsmyndigheter skickar ut Viktigt meddelande till allmänheten till alla mobiltelefoner i ett specifikt område.

SE-Alert är en förstärkning och ett komplement till de befintliga informationskanalerna för sändning av VMA som i dag utgörs av bland annat radio, tv, utomhussirener och internet.

Implementeringen av SE-Alert planeras att påbörjas sommaren 2026.

SE-Alert blir ett komplement till utomhussirener (Hesa Fredrik). Foto: Myndigheten för civilt försvar

Ny lista med de viktigaste samhällsfunktionerna

MYNDIGHETEN FÖR civilt försvar har publicerat "Lista med de viktigaste samhällsfunktionerna". I ett förändrat omvärldsläge ska listan bidra till samverkan och samordning mellan olika aktörer, skriver myndigheten i en nyhetsartikel på sin hemsida.

En gemensam definition av vad som är de viktigaste samhällsfunktionerna är avgörande för att samhället ska fungera vid fredstida krissituationer, inför och under höjd beredskap och ytterst vid krig. Listan ska användas som en utgångspunkt för arbete med samhällets beredskap, särskilt uppbyggnaden

av totalförsvaret. I och med senaste revisionen ändras titeln till *Lista med de viktigaste samhällsfunktionerna* för att tydliggöra kopplingen till målet för det civila försvaret och att de funktioner som inkluderas i listan är de som bedöms vara nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet.

Exempel på en ny viktig samhällsfunktion är rymdsäkerhet. Denna har inte huvudsaklig hemvist i en beredskapssektor utan hos Myndigheten för civilt försvar.

Ny officersväg för tekniker

– DET HÄR ÄR ETT UNIKT nytt samarbete som vi i Försvarsmakten är väldigt stolta över. Det finns dubbla fördelar med det här upplägget. Eftersom det är så gott som fullt på officersutbildningarna skapar vi fler utbildningsplatser samtidigt som framtida kollegor får tillgång till den senaste tekniska kompetensen på de civila högskolorna, säger Jonas Hård af Segerstad, ställföreträdande chef för Försvarsmaktens genomförandenhet i en artikel på deras hemsida.

Utbildningen riktar sig främst till befälsuttagna värnpliktiga och GSS (gruppbefäl, soldater, sjömän) som har behörighet till

ett högskoleingenjörsprogram och som av sina förband bedöms ha förutsättningar att bli tekniska officerare.

Karriärmässigt innebär utbildningen en tydlig och snabb väg in i yrkesrollen. Efter avslutad utbildning anställs eleverna som tekniska officerare. De blir ett viktigt komplement till både försvarsmaktsingenjörer och tekniskt inriktade officerare från Officersprogrammet.

Utbildningen planeras starta höstterminen 2026 med omkring 30 deltagare. Under studietiden är eleverna officersaspiranter och får samma förmåner som kadetter på Officersprogrammet.

Försvarsmakten lanserar nu Särskild teknisk officersutbildning (STOFU). Foto: Försvarsmakten

En halv miljard kronor för åtgärder mot naturolyckor

UNDER 2025 FÖRDELADE Myndigheten för civilt försvar, dåvarande MSB, nästan 500 miljoner kronor till kommuner för förebyggande åtgärder mot naturolyckor. Bidrag lämnades till 39 kommuner för sammanlagt 46 åtgärder, vilket är rekord i antalet åtgärder som fått bidrag under ett år. Klimatanpassning är en självklar del i arbetet med att stärka samhällets motståndskraft, skriver Myndigheten för civilt försvar i en nyhetsartikel på sin hemsida

– De flesta åtgärder som har tilldelats bidrag utförs i syfte

för förebygga översvämnningar. Exempel på nya kommuner som fått bidrag för skyfallsåtgärder är Båstad, Västerås och Skellefteå. Där minskas översvämningsrisken för bland annat en skola, järnvägsspår, flerbostadshus och en kyrkobyggnad. Dessutom förbättras framkomligheten för bland annat räddningstjänst, säger Ida Axelsson Wall, samordnare för statsbidraget på Myndigheten för civilt försvar.

Även under 2026 finns nästan 500 miljoner kronor till förebyggande åtgärder.

Åre kommuns översvämnings- och erosionskydd vid Mörviksån. Foto: Myndigheten för civilt försvar

Brittiska soldater utbildade på K 4

UNDER CEREMONIELLA former tilldelades tio brittiska soldater den svenska jägarbågen. Ett kvitto på det fördjupade samarbetet mellan Storbritannien och Sverige, och ett kvitto på att fler nationer vill kliva fram för att kunna verka i det strategiskt viktiga Arktis. Detta skriver Försvarsmakten i en artikel på sin hemsida.

Nere på Saggats is i höjd med Årrenjarka brinner eldar för att ta vid och lysa upp platsen som solen just håller på att lämna. Det är kalla minus tjuo grader och röken stiger ur munnarna på

soldater och officerare som står axel mot axel med sina brittiska kollegor.

Tre flaggor vajar i vinden, uppspända mellan två frostiga björkar. Den svenska, den brittiska och Natoflaggan.

– Sverige och Storbritannien är bundna till varandra geografisk, vi är Natos nordvästra område och vi är allierade inom Joint Expedition Force också. Både länderna har ett stort fokus på Nordkalotten och den baltiska regionen. säger Wing Commander Peter McCreedy, brittisk försvarsattaché.

Nyheterna är sammanställda av NICLAS FRANKLIN.

B**Posttidning**

Ej retur

20273870

Avsändare: Svenska Försvarsutbildningsförbundet, Box 5034, 102 41 Stockholm

DET HÄR GJORDE VI 2025

– läs mer i bilagan

Har du läst klart tidningen? Ge den till någon som du tycker om.